

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Verdal kommune

Arkivsak: 24/199
Møtedato/tid: 26.02.2024 kl. 09:00
Møtested: Verdal rådhus - kommunestyresalen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Liv Tronstad på telefon 900 38 551, eller e-post: liv.tronstad@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer, 19.02.2024

Jon Arve Hollekim (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Liv Tronstad
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
10/24	Referatsaker 26.02.2024
11/24	Orientering fra kommunedirektøren - Legetjenesten
12/24	Forvaltningsrevisjonsrapport Hjemmetjenester - Oppfølging
13/24	Forvaltningsrevisjon Spesialundervisning - Rapport
14/24	Plan for forvaltningsrevisjon – Risiko- og vesentlighetsvurdering
15/24	Plan for eierskapskontroll – Risiko- og vesentlighetsvurdering
16/24	Bestilling – Forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll eller undersøkelse - Utsatt sak
17/24	Innspill til kontrollutvalgsarbeidet
18/24	Godkjenning av møteprotokoll 26.02.2024

Referatsaker 26.02.2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

10/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/88 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatene til orientering

Vedlegg

- 1 Ledelsen i organisasjonen vil trolig ikke være inhabile
- 2 Møteleder bør spørre om det er noen som motsetter seg at det treffes vedtak
- 3 Riksrevisjonens rapport Rehabilitering i helse og omsorgstjenestene
- 4 Rapportering Timer 2023 - Verdal

Saksopplysninger

Følgende referater vil bli presentert i møtet:

1. Ledelsen i organisasjonen vil trolig ikke være inhabil
2. Møteleder bør spørre om det er noen som motsetter seg å treffe vedtak
3. Riksrevisjonens rapport – Rehabilitering i helse og omsorgstjenesten
4. Rapportering timer 2023 - Revisjon Midt-Norge

Ledelsen i organisasjonen vil trolig ikke være inhabile

Kommunal Rapport 12.02.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan en leder i PBL som også er folkevalgt, skrive forslag til høringsuttalelse om barnehageloven?

SPØRSMÅL: Et utvalg i kommunen vedtok en høringsuttalelse til endringer i barnehageloven. Under saksbehandlingen her fremkom det opplysninger som kunne tyde på at forslaget til høringsuttalelse som tre samarbeidspartier la frem i møtet, og som ble det endelige vedtaket, var utformet av en folkevalgt i kommunen som har en lederstilling i Private barnehagers landsforbund (PBL).

Uten å konkludere med hvem som faktisk skrev hva, har jeg følgende prinsipielle spørsmål: Hvordan vurderer du habiliteten til dette medlemmet hvis hen forfattet høringsuttalelsen og samtidig har en lederstilling i PBL?

Har du noen betenkeligheter hvis denne folkevalgte skrev høringsuttalelsen og har en lederstilling i PBL?

SVAR: Det er usikkert om det forelå inhabilitet her. Det er tale om en høringsuttalelse til endringer i generelle lovbestemmelser, og PBL er ikke «part» etter [forvaltningsloven § 2](#) første avsnitt, bokstav e, i og med at dette ikke er en sak som direkte gjelder organisasjonen, men bare medlemmene.

Jeg tror heller ikke at ledelsen i organisasjonen vil være inhabile etter bestemmelsen i [forvaltningsloven § 6](#) andre avsnitt om inhabilitet pga. av «særegne forhold» som er egnet til å svekke tilliten til ledelsens upartiskhet. Avgjørende er etter min mening her at det er medlemmene og ikke organisasjonen som blir direkte berørt av en eventuell lovendring. Det er ikke uvanlig at folkevalgte er engasjert i eller tilknyttet organisasjoner som arbeider for næringsinteresser eller bestemte saker. Dette skaper ikke inhabilitet så lenge de ikke har private, personlige, interesser i saken. Jeg vil anta at det også gjelder i en sak som denne.

Men selv om vi skulle mene at den folkevalgte ville være inhabil til å delta ved behandlingen av denne saken, vil reglene om inhabilitet i forvaltningsloven og kommuneloven ikke slå inn her. De gjelder bare for det som skjer i *offentlige organer*, ikke virksomheten i partigrupper eller partiapparat. Det er dermed ikke noe *juridisk* i veien for at den som er inhabil i en sak, deltar ved eller gir innspill til en partigruppens arbeid med saken. Dette gjelder ikke bare når hen som her ikke en gang er medlem av det aktuelle folkevalgte organet, men også om hen skulle være medlem dette og dermed er avskåret fra å delta ved behandlingen av saken der.

Men dette vil avgjort kunne bli *etisk* problematisk. Det er nok en alminnelig forventning til våre politikere at den som er inhabil i en sak, skal holde seg helt vekk fra behandlingen av denne, også i partiapparatet. Og det gjelder også om hen ikke er medlem av det organet som skal behandle saken. Det vil kunne svekke tilliten til partiet og til de folkevalgte som representerer dette, hvis det kommer frem at partiets standpunkt i saken har blitt utformet av at en person som selv ville vært inhabil til å medvirke ved kommunens saksbehandling.

Dermed blir det altså ikke et juridisk, men et politisk eller etisk spørsmål, om det uansett var *klanderverdig* av samarbeidspartiene overhodet å la dette medlemmet utforme forslag til standpunkt i denne saken. Slike samarbeidsforhold eksisterer riktignok i mange sammenhenger i politikken. Men mange vil nok mene at da er det i alle fall et rimelig krav til politisk moral at slikt samarbeid med en interessegruppe skjer i full åpenhet. Akkurat dette vil det nok likevel være ulike meninger om.

Kommunal Rapport har vært i kontakt med Private Barnehagers Landsforbund som ikke har noen kommentarer til saken.

Møteleder bør spørre om det er noen som motsetter seg at det treffes vedtak

Kommunal Rapport 05.02.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan utvalgsleder eller tre medlemmer av et utvalg bestemme at saken likevel ikke skal behandles, selv etter at den er tatt opp til diskusjon i utvalget?

SPØRSMÅL: En sak er satt på sakskartet til et møte i et kommunalt organ. Tre dager før møtet ettersendes det noen dokumenter i saken. I møtet blir saken diskutert og etter hvert fremmer utvalgsleder forslag om utsettelse av saken. Det stemmes over utsettelsesforslaget som faller.

Da sier utvalgslederen at det betyr at saken er utsatt, med begrunnelse i at utvalgsleder eller tre medlemmer iht. [kommunelovens paragraf 11–3](#) kan nekte å ta saken opp til behandling. Kan utvalgsleder eller tre medlemmer av utvalget bestemme at saken ikke skal behandles etter at den er tatt opp til diskusjon og et utsettelsesforslag ikke har fått flertall?

SVAR: Dette er litt av en rebus.

Utgangspunktet er etter [kommuneloven §11-3](#) første avsnitt at «Lederen av et folkevalgt organ setter opp sakliste for hvert enkelt møte.» Dette skjer i innkalling til møtet som sendes til organets medlemmer. Denne innkallingen fastsetter *rammen for hvilke saker som skal behandles* i møtet.

Når innkallingen er sendt ut, er det bare det folkevalgte organet selv som kan foreta endringer på saklisten. Det kan da etter § 11–3 fjerde avsnitt gjøres ved vedtak om «å utsette realitetsbehandlingen». Forslag om slik utsettelse kan settes fram både før og etter at saken er tatt under behandling. Debatten om realiteten stoppes da straks, inntil det er votert over utsettelsesforslaget, og det voteres ikke over forslag som måtte være fremsatt i saken.

Men innkallingen skal inneholde ikke bare en liste over sakene som skal behandles, men også *dokumentene* i disse sakene. Disse er grunnlaget for saksbehandlingen der.

Hvis ikke alle dokumentene til en sak har vært utsendt sammen med innkallingen, er det alminnelige utgangspunkt etter § 11–3 siste avsnitt at da kan det ikke *treffes vedtak* i denne i dette møtet. Denne regelen var ny i kommuneloven fra 2018, og tar sikte på å unngå situasjoner der folkevalgte kan føle seg tvunget til å ta stilling til en sak uten å ha hatt tilstrekkelig tid til å sette seg inn i alle opplysninger og synspunkter som er lagt fram. Dette kan ses som et utslag av et generelt prinsipp som er oppstilt for enkeltvedtak i [forvaltningsloven § 17](#) at: «Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes».

Bestemmelsen om at alle dokumenter må være utsendt, er i realiteten først og fremst et vern av mindretallet i organet. Flertallet vil jo alltid kunne vedta å ta saker av saklisten, uten ytterligere begrunnelse. Men i noen situasjoner kan dette være en for firkantet regel. I siste avsnitt er det derfor en regel om at det likevel kan treffes vedtak i en sak selv om ikke alle dokumenter fulgte innkallingen, «hvis ikke møtelederen eller minst 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg det».

Det betyr at i en slik situasjon bør møteleder, *før saken tas under behandling*, spørre om det er noen av medlemmene som motsetter seg at det treffes vedtak i saken i dette møtet. Og hvis møteleder selv eller så mange som en tredel av medlemmene gjør det, kan det altså ikke treffes noe realitetsvedtak i saken. Men denne bestemmelsen må forstås slik at *debatten* om saken kan fortsette hvis ikke det treffes vedtak om å ta den helt av saklisten.

Neste spørsmål blir så *når det skal tas stilling* til dette spørsmålet; om det kan gjøres først når debatten er i gang. I vårt tilfelle er altså situasjonen at utvalgsleder ikke har lagt fram spørsmålet om det skulle kunne treffes realitetsvedtak i saken før debatten startet. Det hadde klart nok vært det mest ryddige, men i og med at dette ikke har skjedd før, må hen *i alle fall gjøre det før man går til votering*. Det er møteleders ansvar å sørge for at det er avklart om vilkårene for å treffe realitetsvedtak er oppfylt.

Da forslaget om å utsette videre behandling av saken falt, var det nødvendig å bringe på det rene om det da også skulle kunne treffes realitetsvedtak i saken. Og når utvalgsleder selv mente at det burde det ikke, var det ikke nødvendig med noen formell votering for å bringe på det rene om også en tredel av medlemmene motsatte seg at det ble truffet realitetsvedtak.

Men dette vil da bare gjelde det å treffe vedtak i saken. I og med at forslaget om fullstendig utsettelse av saken falt, må *debatten om saken* fortsette på vanlig måte, men altså uten avsluttes med et formelt vedtak om realiteten i saken

Riksrevisjonens rapport «Rehabilitering i helse- og omsorgstjenestene»

Offentliggjort 15.02.2024

Nesten ingenting har blitt bedre siden Riksrevisjonen undersøkte rehabilitering i 2012. Tiltakene har ikke gitt resultater og den nye undersøkelsen viser at hele seks av syv kommuner mangler lovpålagt kompetanse på området.

Det er kritikkverdig at Helse- og omsorgsdepartementet ikke har iverksatt tilstrekkelige tiltak for å sørge for at pasienter får de rehabiliteringstjenestene de har behov for, skriver Riksrevisjonen i sin vurdering.

Kort bakgrunn

- Hvert år får rundt 100 000 personer rehabiliteringstjenester på grunn av fysisk sykdom. Både akutte hendelser, som ulykker og slag, og kroniske lidelser, er årsaken.
- Målet med rehabilitering er at pasienten skal oppnå så mye selvstendighet, deltakelse og livskvalitet som mulig. Pasientens behov skal avgjøre hvilken hjelp som gis.
- Ansvaret er delt mellom den kommunale helsetjenesten, sykehusene og private aktører.
- Sist Riksrevisjonen undersøkte rehabilitering var i 2012. Da avdekket vi store mangler.
- Nå har vi undersøkt perioden 2020 til 2023.

Les konklusjoner og anbefalinger [her](#)

Les selve rapporten [her](#)

Emne: Rapportering 2023 - Verdal

Kopi: Post <post@konsek.no>

Til: Liv Tronstad <Liv.Tronstad@konsek.no>

Sendt: 06.02.2024 17:36:04

Fra: Tor Arne Stubbe <tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no>

Rapportering til kontrollutvalget i Verdal kommune

Kontrollutvalget har ihht leveranseavtale en tilgjengelig timeressurs på 550 timer pr år til risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll i perioden 2020-2023. Timerammen inkluderer reiser, møter osv.

I 2023 har RMN blant annet utført følgende:

- FR: Kvalitet i skolen
- FR: Arkiv
- FR: Hjemmetjenesten

Timeforbruk 2023: 633,90

Timeforbruk 2022: 378,13

Timeforbruk 2021: 382,76

Timeforbruk 2020: 266,91

Gjennomsnittlig timeforbruk i perioden er på 415,43 timer pr år.

Revisjon Midt-Norge har som ambisjon at kontrollutvalget skal kunne utnytte sin årlige timeressurs mest mulig fleksibelt i perioden 2020-2023. Det vil si at et eventuelt mer-/mindreforbruk av timer søkes utlignet over 4-årsperioden. Mer-/mindreforbruk overføres ikke til neste periode (2024-27).

Med vennlig hilsen

Tor Arne Stubbe

Fagleder forvaltningsrevisjon

M +47 98608070 | [Skype for business](#)

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer

W www.revisjonmidtnorge.no | M +47 907 30 300

Revisjon Midt-Norge SA er sertifisert Miljøfyrtårn. Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten

Orientering fra kommunedirektøren - Legetjenesten

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

11/24

Saksbehandler Liv Tronstad**Arkivkode** FE-033**Arkivsaknr** 23/542 - 5**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg**Saksopplysninger**

Fastlegeordning er en ordning hvor hver innbygger får tilbud om å bli knyttet til en allmennlege. Målet med ordningen er å sikre at alle får nødvendige allmennlegetjenester av god kvalitet til rett tid, og en fast allmennlege å forholde seg til. I Verdal er det 4 legesenter; Stekke, Verdal, Verdalsøra og Ørmelen.

Det har over lengre tid vært uro rundt Verdal legesenter, tidligere Verdalsklinikken. Det har bl.a. vært knyttet til:

- Medisinhåndtering og mulig svinn
- Utstyr som har blitt borte
- Hærverk og skadeverk på utstyr
- Vikarlege og mulig bruk av uautorisert helsepersonell

Etter som det er flere av de forannevnte sakene som har fått mye oppmerksomhet, har kommunedirektøren ønsket å informere kontrollutvalget. Kommunedirektøren har også vært i formannskapet og orientert, senest i møte den 15.02.2024.

Vurdering

Kommunestyret har tidligere bestilt en gjennomgang av Helse og Velferd, jf. sak 80/2023 og sak 110/2023. Kontrollutvalget har derfor vært avventende med å be om orienteringer knyttet til Helse og Velferdssektoren og legetjenesten i påvente av denne gjennomgangen.

Kontrollutvalget har vært kjent med at det over tid har vært uro rundt Verdalsklinikken/Verdal legesenter. Når det igjen har kommet frem informasjon knyttet til forhold ved legesenteret er det naturlig at kontrollutvalget også får en orientering fra kommunedirektøren om dette.

Det er lagt opp til at kontrollutvalget kan ta informasjonen til orientering så fremt det ikke kommer frem informasjon kontrollutvalget anser nødvendig å følge opp videre. Dersom kontrollutvalget ønsker å følge opp saken videre må kontrollutvalget vurdere på hvilken måte det skal følges opp.

Forvaltningsrevisjonsrapport Hjemmetjenester - Oppfølging

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

12/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 21/284 - 17

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering
2. Kontrollutvalget ber om en ny skriftlig tilbakemelding innen utgangen av mai 2025.

Vedlegg

Rapport status avvik og forbedring

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til eierskapskontroller og forvaltningsrevisjon blir fulgt opp, og rapportere dette tilbake til kommunestyret (jf. kommuneloven § 23 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5).

I sak 30/23 behandlet kontrollutvalget rapport etter forvaltningsrevisjon – Hjemmetjenesten.

Følgende problemstillinger var valgt:

1. *Hvilke tiltak har kommunen utført for å bedre arbeidsforholdene i hjemmetjenesten etter Arbeidstilsynets tilsyn i 2020?*
2. *Har hjemmetjenesten et internkontrollsystem som sikrer at brukerne får utført de tjenestene de har krav på? Herunder blant annet:*
  - *Rutiner for kartlegging og vurdering av risiko for svikt og mangler i tjenesten*
  - *Rutiner for å systematisk involvere brukere og pårørende i forbedringsarbeidet*
  - *Kompetanseplaner*
  - *Virksomhetens beskriving av mål og organisering*
  - *Dokumentasjon på myndighet, ansvar og oppgaver i virksomheten*
  - *Avvikssystem som sikrer at avvik meldes, følges opp og brukes systematisk i forbedringsarbeid*

Problemstilling 1 var en beskrivende problemstilling som det ikke var knyttet revisjonskriterier til.

Revisor hadde på bakgrunn av sine funn anbefalinger til kommunen om å:

- Utarbeide rutiner for å lage og oppdatere ROS-analyse innen tjenestområdet hjemmesykepleie
- Utarbeide rutiner for å systematisk involvere brukere og pårørende i forbedringsarbeidet i hjemmesykepleien
- Utforme målsettinger for virksomheten som er i henhold til helsedirektoratets veileder
- Sammenstille og analysere meldte avvik på en systematisk måte

Rapporten ble oversendt til kommunestyret som gjorde slikt vedtak i sak 106/23 – Rapport forvaltningsrevisjon – Hjemmetjenesten:

- a. Kommunestyret tar rapporten til orientering
- b. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens konklusjoner og anbefalinger i kapittel 5, og rapportere skriftlig til kontrollutvalget innen utgangen av 2023.
- c. Kommunestyret peker spesielt på:
  - Bruk av avvik i forbedringsarbeidet

- Rutiner for involvering av brukere og pårørende
- Ros-analyser (rutiner og oppdatering)
- Utforming av målsettinger
- Arbeidspress og arbeidsmiljø

Vedtaket var i samsvar med innstillingen fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalget har den 01.02.2024 fått tilbakemelding fra kommunedirektøren ved virksomhetsleder. Tilbakemeldingen er vedlagt. Den viser at kommunestyrets vedtak følges opp. Den viser samtidig til at det vil ta tid før alt er på plass, og noe planlegges slutført i 2024 og videre i 2025. Tidsplanen er fremstilt i egen tabell i svaret. Avslutningsvis står det:

Forbedringsarbeidet er i gang, men i en tidlig utredningsfase for å finne kunnskapsbaserte metoder som imøtekommer kravene for å kunne avslutte avvikene. Avvikene er meldt inn og behandles i kommunens forbedringssystem Compilo.

Kommunedirektøren og virksomhetsleder vil være tilstede under saken.

Rapporten kan leses på nettsiden til Konsek Trøndelag IKS:

<https://www.konsek.no/wp-content/uploads/2022/11/0016-Vedlegg-Forvaltningsrevisjonsrapport-Hjemmetjenesten.pdf>

Vurdering

I forbindelse med at kontrollutvalget har et ansvar for å følge opp kommunestyrets vedtak etter forvaltningsrevisjoner legges det her frem en tilbakemelding fra administrasjonen. Tilbakemeldingen viser at det jobbes med forbedringer, men at det fortsatt vil ta noe tid før alt er på plass.

Det anbefales at kontrollutvalget tar saken til orientering, og samtidig be om en ny tilbakemelding på status for oppfølging av punktene i rapporten innen utgangen av mai 2025.

Verdal kommune

Hjemmetjenesten

Verdal kommune, Hjemmetjenesten

Rapport status avvik og forbedring etter revisjon av hjemmetjenesten 2023

01.02.24 utarbeidet av virksomhetsleder Linda Rennemo

Innhold

Innledning	2
AVVIK	3
Manglende systematisk bruk av meldte avvik og forbedringsmeldinger	3
Manglende rutiner for involvering av brukere og pårørende i forbedringsarbeid i hjemmesykepleien	4
Mangelfull målsetting for virksomheten i henhold til Helsedirektoratets veileder	5
Avvikshåndtering – tidslinje, tiltak, frister og ansvar:	6
Tabellen gir en oversikt over hvordan avvikene håndteres, med tiltak, ansvarsfordeling, frister og status per 1 februar 2024.	6
Strategisk tilnærming i arbeidet med å lukke avvikene:	6
Vedlegg avvik 1 utdrag fra compilo:	8
1 Manglende systematisk bruk av meldte avvik og forbedringsmeldinger	8
Vedlegg 2 Manglende rutiner for å lage og oppdatere ROS - analyse innen tjenesteområdet hjemmesykepleie.....	9
Vedlegg 3 Arbeidspress og arbeidsmiljø.....	10
Vedlegg 4 Mangelfull målsetting for virksomheten i henhold til Helsedirektoratets veileder	12
Vedlegg 5: Manglende rutiner for involvering av brukere og pårørende i forbedringsarbeid i hjemmesykepleien	13

Innledning

Denne rapporten gir enn status på hvordan avvikene knyttet til [Hjemmetjenesten i Verdal kommune - Revisjon Midt-Norge \(revisjonmidt norge.no\)](#) håndteres og sikres oppfølging innenfor virksomhetsområdet Hjemmetjeneste. Forbedringsarbeidet er pågående. Virksomhetsleder gjør oppmerksom på at dette arbeidet er en prosess som krever involvering av avdelingsledelse og partsamarbeid. Årsaken til at arbeidet tar noe tid er at det har vært utskiftning av ledergruppen i hjemmetjenesten 2023. Hovedfokus har derfor vært knyttet til kjernevirksomhet. Med dette menes sikre forsvarlige helse og omsorgstjenester til pasienter i hjemmebaserte tjenester. Implementering av Helseplattformen har også naturligvis hatt høyt implementeringsfokus i hjemmetjenesten på lik linje som hele organisasjonen innen helse. I 2024 er lederteamet i ferd med å fasiliteres. Arbeidet med forbedringsarbeidet rapporten anbefaler Verdal kommune å utføre er startet og er godt i gang.

Revisjonsrapporten peker på 4 punkt for utbedring og forbedringsarbeid på **bør** nivå.

Følgende ble vedtatt i kommunestyremøte 30.10.23:

Kontrollutvalgets innstilling:

Kontrollutvalget oversender rapporten som den foreligger til kommunestyret med følgende innstilling:

- a. Kommunestyret tar rapporten til orientering
- b. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens konklusjoner og anbefalinger i kapittel 5, og rapportere skriftlig til kontrollutvalget innen utgangen av 2023.
- c. Kommunestyret peker spesielt på:
  - Bruk av avvik i forbedringsarbeidet
  - Rutiner for involvering av brukere og pårørende
  - Ros-analyser (rutiner og oppdatering)
  - Utforming av målsettinger
  - Arbeidspress og arbeidsmiljø

Bestillingen som svares ut er en skriftlig status til kontrollutvalgets møte 26.02.24

Denne rapporten redegjør for hvordan avvikene løses, strategi og valg av metode, samt en oversikt over melde avvik. Det er brukt forbedrings- og avvikssystemet Compilo for å melde avvik og forbedring.

Avvikene er under arbeid og planlegges slutført i 2024 og 2025. Dette fremstilles i tabell under:

AVVIK	TILTAK	ANSVAR	FRIST	STATUS
Manglende systematisk bruk av meldte avvik og forbedringsmeldinger				
	Få oversikt over alle meldte avvik avdelingsvis	Virksomhetsleder og respektiv avdelingsleder		10.01.24 Ferdigstilt
	Alle avvik skal være lest innen 1 -2 dag – 70%?	Virksomhetsleder og respektiv avdelingsleder	01.09.2023	10.01.24 49%
	Gjennomgang av kravet til alle avdelingsledere i helse	Kommunalsjef og Virksomhetsleder	15.01.2024	Gjennomført innen frist
	Ledelsens gjennomgang gjennomføres som strategi	Kommunalsjef og virksomhetsleder	01.02.2024	Gjennomført innen frist. Gjennomgått i kommunalsjefens ledergruppe 10.01.24 Gjennomgått i ledergruppen helse 23.01.24
	Utarbeide prosedyre for systematisk arbeide	Virksomhetsleder Rennemo	01.05.2024	Påbegynt arbeidet med bistand i fra Compilo superbruker/personalavdelingen
Manglende rutiner for å lage og oppdatere ROS - analyse innen tjenesteområdet hjemmesykepleie				
	Gjennomføre Kom i gang med risikovurdering for hjemmetjenesten! Risikohjelpen (arbeidstilsynet.no)	Virksomhetsleder Rennemo Gjøres i lag med Plass verneombudene og avdelingsledere	Frist 01.01.2024	Gjennomført innen frist
	Gjennomføre overordnet ROS for hjemmetjenesten Sentrum og Vuku bo og helsetun. Innbefatter tiltak ut fra ROS med ansvar og tidsfrister.	Virksomhetsleder Rennemo Inkluderer utvidet partsamarbeid,	01.02.2024	Gjennomført innen frist

		avdelingsledere og BHT.		
	Bruke maler i veileder helhetlig ros_01-22.pdf (dsb.no)	Innhentet kunnskap i fra beredskapsleder Strand 23.01.24		
	Utarbeide prosedyre i Compilo for å sikre rutinen lage og oppdatere ROS - analyse innen tjenesteområdet hjemmesykepleie	Virksomhetsleder Rennemo	01.05.24	Påbegynt arbeidet med bistand i fra Compilo superbruker/personalavdelingen.
Manglende rutiner for involvering av brukere og pårørende i forbedringsarbeid i hjemmesykepleien	Etablere samarbeid med USHT for å finne egnet kunnskapsbaserte metoder 1. Velger pårørendeundersøkelsen IVARETATT? – en pårørendeundersøkelse og et verktøy i kvalitetsarbeid om pårørende (utviklingssenter.no) 2. Resultat foreligger i april 2024 3. Benytte resultat i forbedringsarbeide	Virksomhetsleder Rennemo Involverer avdelingsledere og USHT	01.11.23 Start 01.01.24- slutt 30.03.24 2 og 3 Bearbeide resultat innen 01.06.24	Gjennomført innen frist Pågående
	Brukerinvolvering – finne egnet kunnskapsbasert metode	Virksomhetsleder i samråd med USHT	01.02.24	Status per 28.01.24 er å se til trondheim kommune sin måte å løse dette på.
	Beslutte metode			
	Gjennomføre valgt metode	Virksomhetsleder Rennemo	2025	Gjennomføres 2025 da dette er et stort arbeide og det vurderes hensiktsmessig å gjennomføre systematisk brukerinvolvering og pårørendeinvolvering annethvert år – motsatt år. Sikre godt nok kvalitativ arbeide.

<p>Mangelfull målsetting for virksomheten i henhold til Helsedirektoratets veileder</p>	<p>Sammenstille resultater i fra ovenstående resultater inkl. avvikshåndtering til å utarbeide målsetting for virksomheten</p>	<p>Virksomhetsleder i samråd med avdelingsledere. Sikre partsgruppe medvirkning i prosessen. Planlagt i oktober.</p> <p>Sikre SMART mål (Spesifikk, målbart, oppnåelige, tidsfrister)</p>	<p>01.11.24</p>	
---	--	---	-----------------	--

Avvikshåndtering – tidslinje, tiltak, frister og ansvar:

Tabellen gir en oversikt over hvordan avvikene håndteres, med tiltak, ansvarsfordeling, frister og status per 1 februar 2024.

Strategisk tilnærming i arbeidet med å lukke avvikene:

Systematisk forbedringsarbeid er en kontinuerlig prosess. Dette kan illustreres i form av

Demings sirkel som er en kunnskapsbasert endringsmodell. Se: [Microsoft Word - Modell for kvalitetsforbedring – utvikling og bruk av modellen i praktisk forbedringsarbeid \(fhi.no\)](#)

Illustrasjon av modellen

Modellen er en forenklet versjon og viser hvordan man kan gå frem for å oppnå forbedringer i tjenestene. Fasene er: 1. Forberede og Planlegge 2. Utføre 3. Evaluere og kontrollere 4. Følge opp og korrigere.

Status per dd er at vi befinner oss i fase 1 – forberede og planlegge arbeidet med avvikene og fase 2 utføre.

I arbeidet vil virksomhetsleder legge vekt på Leadership and Organizational Change for Implementation (LOCI). LPCI ledelse bygger på to ledelsesmodeller: Fullspektrummodellen for ledelse (Judge & Piccolo, 2004) og implementeringsledelse (Aarons et al., 2014). Dette er modeller som begge omhandler viktigheten av strategiene ledelsen bruker i sin kontakt med de ansatte for å få til endring i organisasjonen. Nettopp derfor har det vært vesentlig å få på plass den nye ledergruppen i hjemmetjenesten for så å kunne begynne dette forbedringsarbeidet for fullt. Forbedringsarbeidet må forankres i alle lederledd, avdelingens utvidede partsamarbeid og hos alle ansatte. Bruker og pårørendeinvolvering.

Vedleggene i denne rapporten viser et uttrekk avviksrapporteringen i Compilo, kommunens avviks og forbedringssystem.

Vedlegg avvik 1 utdrag fra compilo:

1 Manglende systematisk bruk av meldte avvik og forbedringsmeldinger

Hva må gjøres for å lukke avviket

Følge opp alle tiltak og sørge for at avvikshåndtering systematisk følges opp.

Beskrivelse

Viser til revisjonsrapport Hjemmetjenester Verdal kommune. Det mangler systematisk oppfølging av statistikk i Compilo

Strakstiltak

Alle avvik med høy risiko gjennomgås jevnlig i utvidet partsamarbeid på avdelingene.

- Strategimøte med avdelingsledere
- Bistand i fra personalavdelingen på Compilo

Konsekvenser av hendelsen

Ikke jobber tilfredsstillende nok med forbedringsarbeid

Forbedringsforslag

Lage system for statistikk i Compilo. Virksomhetsleder har gjennomført opplæring og kan i dag ta ut statistikker på en tilfredsstillende måte til bruk i analyser.

Det er gjennomført systematikk i avdelingene:

- alle avdelingsledere skal lese og behandle avvik innen 1 dag (2 dager da de ikke jobber helg).
- Det systematiseres avvik på avdelingsnivå gjennom å gå inn i statistikk på hvert møte i utvidet partsamarbeid.
- Plan for oppfølging etter utvidet partsamarbeid. (Ser - vurdere - plan gjennomføring - evaluering - korrigerings)

Ledelsens gjennomgang minst en gang årlig.

Involverte ansvarsområder

Hovedverneombud (les)

Tilgang til å lese rapport

Verneombud -> Hjemmetjenesten Verdal

Mailvarsel + Tilgang til å lese rapport

Tiltak

Se lagt under forbedringsforslag

Risiko for gjengjeldelse

Ikke vurdert

Kommentarer

Ingen kommentar til meldingen

Status: Under behandling Hvem kan se? LoggRapport-ID:37292 ATid, meldt:17. nov. 2023 11:32:57Tid, hendelse:2. nov. 2023 10:00:00Meldt av:Rennemo, Linda IrenMeldt til enhet:Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder)Enhet som behandler:Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder)AlvorlighetsgradMiddels

MatriseRelaterte dokumenterIngen elementerDokument/filer

Involvert

Kategorisering

Brukere

HMS for ansatte

Brudd på lover, forskrifter, prosedyrer

Lover eller forskrifter

Tjenester

Tjenesteproduksjon

Vedlegg 2 Manglende rutiner for å lage og oppdatere ROS - analyse innen tjenesteområdet hjemmesykepleie

Hva må gjøres for å lukke avviket?

Utarbeide rutiner for å lage og oppdatere ROS analyse innen tjenesteområdet.

Beskrivelse

Avdelingene mangler rutiner for å lage og oppdatere ROS analyse for hjemmesykepleie

Strakstiltak:

Strategimøte ledere hjemmetjenestene Vuku bo og helsetun og avdeling Sentrum gjennomført 5 nov 2023.

Konsekvenser av hendelsen

Tjenesten er ikke god nok på systematisk risikovurdering i avdelingen. Konsekvensen blir vi ikke forebygget i god nok grad.

Tiltak og forbedringsforslag

Gjøre risikovurdering av: HMS, brukere og økonomi. Søker bistand fra andre.

- 22.11: Ros av HMS ut fra arbeidstilsynets mal. Involverer avdelingsledere, VO på avdelingene og får bistand fra personal.

- 01.11: Nye bemanningsplaner for 2024 er det gjennomført en ROS analysert både i Vuku og Sentrum. Tiltak planlagt og hensyntatt ut fra ROS. Deltakelse i denne ROS har vært HTV, Plass TV og plass VO, avdelingsledere og VL.

Involverte ansvarsområder

Utarbeide ROS ut fra mal og metode beskrevet i helsedirektoratets veileder håndbok for helsetjenesten :

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/risiko-og-hendelseanalyse-handbok-for-helsetjenesten/Risikoanalyse%20-%20oppdrag.docx/> /attachment/download/afec44c4-c43c-4fab-a88e-2ec35aa5a81f:fa3842ab5d1520268e802e870144cd039b669bbb/Risikoanalyse%20-%20oppdrag.docx

[Risiko- og hendelseanalyse - Håndbok for helsetjenesten.pdf \(helsedirektoratet.no\)](#)

Dette er et omfattende arbeide som krever flere involverte. En arbeidsgruppe må settes ned.

Hovedverneombud (les)

Tilgang til å lese rapport

Verneombud -> Hjemmetjenesten Verdal

Mailvarsel + Tilgang til å lese rapport

Risiko for gjengjeldelse

Ikke vurdert

Husk! Ikke angi personsensitive data.

Status: Under behandling Hvem kan se? Logg Rapport-ID: 37293 ATid, meldt: 17. nov.

2023 11:36:01 Tid, hendelse: 2. nov. 2023 10:00:00 Meldt av: Rennemo, Linda Iren Meldt

til enhet: Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder) Enhet som

behandler: Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder)

) Alvorlighetsgrad Middels

Matrise Relaterte dokumenter Ingen elementer Dokument/filer

Kategorisering

Brukere

HMS for ansatte

Tjenester

Vedlegg 3 Arbeidspress og arbeidsmiljø

Beskrivelse

Rapport Revisjon Midt foretatt av hjemmetjenestene i Verdal: tema effekt av tiltak etter arbeidstilsynet 2020: 1 informant i kontekst av 2 år pandemi, innføringstidspunktet HP - økt press i tjenesten.

Kostra tall viser at tjenesten allerede driver svært kostnadseffektivt. Ansatte i avdelingene kjenner på den effektivisering dette har medført i arbeidshverdagen.

Strakstiltak

Satt inn ekstra ressurs knyttet til avvikshåndtering (spesielt knyttet opp mot medikamenthåndtering) og sikre pasient og ansatte sikkerhet.

Konsekvenser av hendelsen

Betydelig økt press i pandemi og i periode overgang nytt journalsystem

Tiltak og forbedringsforslag

Kommunestyret har besluttet at det skal foretas en undersøkelse av helse - denne utredningen vil forhåpentligvis gi et bedre grunnlag for både status og valg av tiltak som treffer enn ut fra revisjonsrapportens grunnlag med 1 informant.

10 faktor gjennomført i juni 2023 i begge avdelingene Sentrum og Vuku gir et samlet resultat lik og på noen områder til dels over snitt i Verdal kommune. Relasjonell ledelse noe lavere og det er foretatt 10 faktor uten at nærmeste leder har tiltrådt. Dette er styrket med nye ledere og utviding av lederskap for å sikre bedre nærværsledelse. Det vil alltid være et kontinuerlig vedlikeholds og forbedringsarbeidet med et arbeidsmiljø (HMS, arbeidstempo, tress, mestring, kompetansepåfyll osv)

Tiltak lokalt:

- Ny års turnus 2024 med god ansatte involvering, ny arbeidstidsordning med rom for større friperioder, råderett over plan av hverdagen utover jobb med innføring av langvakter på helg. Det er selvsagt også økt brukerrettet. Mulighet for reduksjon av ufrivillig deltid 5-10%-

- utvidet lederskap for å øke relasjonell ledelse, samt ivareta kjernedriften innenfor lov og forskrifter.

Tjenesteutvikling i takt med demografiutviklingen.

Involverte ansvarsområder

Hovedverneombud (les)

Tilgang til å lese rapport

Verneombud -> Hjemmetjenesten Verdal

Mailvarsel + Tilgang til å lese rapport

Risiko for gjengjeldelse

Ikke vurdert

Kommentarer

Ingen kommentar til meldingen

Personvern

Husk! Ikke angi personsensitive data.

Status: Under behandling Hvem kan se? LoggRapport-ID: 37291 ATid, meldt: 17. nov.

2023 11:28:25 Tid, hendelse: 1. jun. 2023 12:00:00 Meldt av: Rennemo, Linda Iren Meldt

til enhet: Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder) Enhet som

behandler: Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder

) Alvorlighetsgrad Middels

Matrise Relaterte dokumenter Ingen elementer Dokument/filer

Kategorisering

HMS for ansatte

Psykosialt

Ansvar/myndighet

Informasjon

Ressurs
Tjenester
Tjenesteproduksjon
Frister
Lov/forskrift
Ressurs

Vedlegg 4 Mangelfull målsetting for virksomheten i henhold til Helsedirektoratets veileder

Beskrivelse

Ikke utarbeidet måltall for avdelingen

Strakstiltak

Strategimøte ledere

Konsekvenser av hendelsen

Mangler målsettinger som gir oss målbar effekt og god nok kontroll på tjenesten

Tiltak og forbedringsforslag

Utarbeide konkrete målbare målsettinger som er formålstjenlige

Målene bør være SMART mål (spesifikk, målbart, attraktiv, realistisk og tidsbestemt)

Involverte ansvarsområder

Ingen ansvarsområder

Risiko for gjengjeldelse

Ikke vurdert

Kommentarer

16. nov. 2023 av Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder (Rennemo, Linda Iren): **Strategimøte gjennomført med avdelingsledere 5 oktober 2023. Konklusjon at tema tas på kommunalsjefen sin ledergruppe for avklaring videre arbeide. Slike målsettinger mangler i samtlige avdelinger i helse. Fordrer en felles strategi i helse? Vurderes hensiktsmessig å avklares før videre arbeide.**

Personvern

Husk! Ikke angi personsensitive data.

Status:Under behandlingHvem kan se? LoggRapport-ID:37118 ATid, meldt:2. nov. 2023

11:11:36Tid, hendelse:2. nov. 2023 11:00:00Meldt av:Rennemo, Linda IrenMeldt til

enhet:Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder)Enhet som

behandler:Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder

)AlvorlighetsgradLav

MatriseRelaterte dokumenterIngen elementerDokument/filer

Vedlegg 5: Manglende rutiner for involvering av brukere og pårørende i forbedringsarbeid i hjemmesykepleien

Hva må gjøres for å lukke avviket

[Gi en tilbakemelding \(kommentar\)](#)

[Ikke fullførte oppgaver](#)

Beskrivelse

Noe mangelfullt rutiner for systematisk involvering av brukere og pårørende i forbedringsarbeidet
Strakstiltak

Strategimøte ledere hjemmetjenesten med fordeling av oppgaver innhenting av kompetanse på området

Konsekvenser av hendelsen

Ikke innhenter kompetanse fra pårørende og brukere systematisk

Forbedringsforslag

Lage rutiner for hjemmetjenesten

Involverte ansvarsområder

Ingen ansvarsområder

Tiltak

Melde inn til helse om Verdal kommune skal gjennomføre systematiske- pårørende og brukerundersøkelser i helse. Dette er gjort og det undersøkes om verdal kommune skal utføre brukerundersøkelse. Møte med USHT 05.12.23 som kan bistå inn i ulike kartleggingsverktøy. Her deltar alle virksomhetsledere i helse og konstituert kommunalsjef.

U tillegg er de respektive avdelingsledere i hjemmetjenesten tildelt oppgaver i forberedelsesfasen:

Undersøke mulige evidensbaserte metoder for systematisk involvering av brukere og pårørende i forbedringsarbeidet

(Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder , 22. des. 2023)

Sjekk med samarbeidspartnere (kommune og pasient og brukerombud) har noen metodikker på dette.

(Hjemmetjenesten Sentrum, Avdelingsleder , 31. jan. 2024)

Sjekk med samarbeidspartnere (kommune og pasient og brukerombud) har noen metodikker på dette.

(Skjerve, Linn Maria, 31. jan. 2024)

Sjekk med samarbeidspartnere (kommune og pasient og brukerombud) har noen metodikker på dette.

(Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder , 22. des. 2023)

Ta utgangspunkt i [Utvikling%20av%20nasjonale%20bruker-%20og%20p%20E5r%20F8rendeunders%20F8kelser.%20Kommunale%20helse-%20og%20omsorgstjenester.pdf \(helsedirektoratet.no\)](#)

Vurdere hele helse gjennomfører pårørendeundersøkelse : [Nasjonal pårørendeundersøkelse 2021-2022.pdf \(helsedirektoratet.no\)](#). Denne strategi er oppe til vurdering i kommunalsjefens ledergruppe. USHT kan bistå med en slik undersøkelse og bearbeiding av materiale som skal brukers videre inn i systematisk forbedringsarbeidet. Både bruke og pårørendeundersøkelser bør gjennomføres annenhver år.

Risiko for gjengjeldelse

Ikke vurdert

Kommentarer

Ingen kommentar til meldingen

Personvern

Husk! Ikke angi personsensitive data.

Status: Under behandling Hvem kan se? Logg Rapport-ID: 37117 ATid, meldt: 2. nov. 2023

10:51:00 Tid, hendelse: 2. nov. 2023 10:00:00 Meldt av: Rennemo, Linda Iren Meldt til

enhet: Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder) Enhet som

behandler: Hjemmetjenesten VER (Hjemmetjenesten, Virksomhetsleder

) Alvorlighetsgrad Middels

Matrise Relaterte dokumenter Ingen elementer Dokument/filer

Kategorisering

Brukere

Informasjon/kommunikasjon

Informasjon

Samhandling/samarbeid

Tjenester

Informasjon og samarbeid

Informasjon

Prosedyre/beskrivelse

Oppsummering rapport:

Status 17.11.23 er at funnene som revisjon midt finner ved revidering av hjemmetjenesten i Verdal kommune er tatt til etterretning. Forbedringsarbeidet er i gang, men i en tidlig utredningsfase for å finne kunnskapsbaserte metoder som imøtekommer kravene for å kunne avslutte avvikene.

Avvikene er meldt inn og behandles i kommunens forbedringssystem Compilo.

Forvaltningsrevisjon Spesialundervisning - Rapport

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

13/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 22/273 - 7

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar rapporten til orientering
2. Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:
  - a. Kommunestyret tar rapporten til orientering
  - b. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens konklusjoner og anbefalinger og peker spesielt på:
    - i. at barnets beste blir inkludert i enkeltvedtak.
    - ii. at det etableres lik praksis når det gjelder innhold i årsrapportene for spesialundervisning.
    - iii. at det blir etablert rutiner og system som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning ved fravær av lærer.
  - c. Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere tilbake til kontrollutvalget innen 15. august 2024 om hvordan dette er gjort.

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport - spesialundervisning

Saksopplysninger

Forvaltningsrevisjon er et viktig virkemiddel for å føre kontroll med hele den kommunale forvaltning også med kommunale selskaper, og de resultater som oppnås.

Forvaltningsrevisjon skal gi en uavhengig tilbakemelding til kommunestyret, om forvaltningens og selskapenes arbeid og hvordan vedtak blir fulgt opp samtidig som den også skal gi effekter til læring.

Forvaltningsrevisjonsprosjektet Spesialundervisning er bestilt iht. vedtatt plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020-2024.

Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget i møte den 28. november 2022 – sak 45/22. Etter fullmakt godkjente kontrollutvalgets leder prosjektplanen, jf. e-post av 9. februar 2023.

Revisors endelige rapport forelå den 08.02.2024. En foreløpig rapport hadde da vært på høring til kommunedirektøren, og har ikke medført endringer i rapporten. Høringssvaret er vedlagt i rapporten.

Utdrag fra revisor sine konklusjoner på de fire valgte problemstillingene viser:

Problemstilling 1:

Kan Verdal kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?

Verdal kommune kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning. Gjennomgangen viser at sakkyndig vurdering og individuell opplæringsplan oppfylder kravene til saksbehandling, men at det for enkeltvedtak er noen forbedringsmuligheter. Det gjelder særlig inkludering av en vurdering og vektlegging av barnets beste. Vurdering av barnets beste skal alltid vurderes og det er grunnlag for saksbehandlingsfeil dersom en slik vurdering ikke er gjort

Problemstilling 2:

Gjennomføres spesialundervisning i samsvar med vedtak og den individuelle opplæringsplanen?

spesialundervisning i stor grad gjennomføres i samsvar med vedtak og individuell opplæringsplan. Skolene har mulighet til å bli bedre på å sikre at elever med individuell opplæringsplan får en undervisningsvurdering etter innholdet i planen og sørge for lik praksis på skolene og mellom skolene når det gjelder innholdet i årsrapportene.

Problemstilling 3:

Har Verdal kommune etablert rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende?

Verdal kommune kan bli bedre på å etablere rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende. Kommunen har ikke et overordnet system som sikrer at elevene med spesialundervisning får det tilbudet de har rett til. Det er variasjoner mellom skolene om det settes inn vikarer for elevene med spesialundervisning.

Problemstilling 4:

Har Verdal kommune et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT?

Verdal kommune har et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT. De faste drøftingsmøtene mellom skolene og PPT fungerer godt, og samarbeidet om eleven er satt i system gjennom disse møtene. Revisor ser at det er forbedringsmuligheter innenfor PPT sin delaktighet i det forebyggende arbeidet.

Revisor har på bakgrunn av forannevnte gitt tre anbefalinger til kommunen om å sørge for:

- at barnets beste blir inkludert i enkeltvedtak.
- lik praksis når det gjelder innhold i årsrapportene for spesialundervisning.
- at det blir etablert rutiner og system som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning ved fravær av lærer.

Revisor vil presentere rapporten for kontrollutvalget i møte, og vil samtidig kunne svare på spørsmål

Vurdering

Revisor har gjennom forvaltningsrevisjonsrapporten besvart ut kontrollutvalgets bestilling, og kommet med flere anbefalinger til forbedring som bør følges opp.

Det vises til rapporten i sin helhet, og det anbefales at kontrollutvalget oversender denne til kommunestyret til videre behandling. En oversendelse av rapporten til kommunestyret er i tråd med kontrollutvalgets rapporteringsplikt til kommunestyret.

Kontrollutvalget skal også påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til forvaltningsrevisjoner blir fulgt opp, og til slutt rapportere om dette tilbake til kommunestyret. På bakgrunn av dette anbefales det at kommunedirektøren får en frist til å utbedre de påpekte forhold og rapportere dette skriftlig tilbake til kontrollutvalget. I og med at det er endringer i opplæringsloven som vil tre i kraft fra 1.august 2024, anbefales det å sette en frist til 15. august 2024.

Kvalitet i skolen –

Spesialundervisning og samarbeid med PPT

FR 1236

2024

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Verdal kommunes kontrollutvalg i perioden februar 2023 til februar 2024.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Trondheim, 8. februar 2024

Hanne Marit Ulseth Bjerkan

Oppdragsansvarlig revisor

Marit Ingunn Holmvik

Prosjektmedarbeider

RIM Revisjon
Midt-Norge

Bidrar til forbedring

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget i Verdal kommune. Revisor har undersøkt spesialundervisning og samarbeidet med PPT.

I **første problemstilling** konkluderer revisor med at Verdal kommune kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning. Gjennomgangen viser at sakkyndig vurdering og individuell opplæringsplan oppfyller kravene til saksbehandling, men at det for enkeltvedtak er noen forbedringsmuligheter. Det gjelder særlig inkludering av en vurdering og vektlegging av barnets beste. Vurdering av barnets beste skal alltid vurderes og det er grunnlag for saksbehandlingsfeil dersom en slik vurdering ikke er gjort.

I **andre problemstilling** konkluderer revisor med at spesialundervisning i stor grad gjennomføres i samsvar med vedtak og individuell opplæringsplan. Skolene har mulighet til å bli bedre på å sikre at elever med individuell opplæringsplan får en underveisvurdering etter innholdet i planen og sørge for lik praksis på skolene og mellom skolene når det gjelder innholdet i årsrapportene.

I **trede problemstilling** konkluderer revisor med at Verdal kommune kan bli bedre på å etablere rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende. Kommunen har ikke et overordnet system som sikrer at elevene med spesialundervisning får det tilbudet de har rett til. Det er variasjoner mellom skolene om det settes inn vikarer for elevene med spesialundervisning.

I **fjerde problemstilling** konkluderer revisor med at Verdal kommune har et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT. De faste drøftingsmøtene mellom skolene og PPT fungerer godt, og samarbeidet om eleven er satt i system gjennom disse møtene. Revisor ser at det er forbedringsmuligheter innenfor PPT sin delaktighet i det forebyggende arbeidet.

Med bakgrunn i funn, anbefaler revisor at kommunedirektør, i samarbeid med skoleledelsen, sørger for:

- at barnets beste blir inkludert i enkeltvedtak.
- lik praksis når det gjelder innhold i årsrapportene for spesialundervisning.
- at det blir etablert rutiner og system som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning ved fravær av lærer.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger.....	7
1.3 Metode	8
1.4 Uttalelse om rapport	12
1.5 Bakgrunn.....	12
1.5.1 Verdal kommune.....	12
1.5.2 Spesialundervisning og samarbeid med PPT.....	14
2 Saksbehandling.....	15
2.1 Problemstilling	15
2.2 Revisjonskriterier.....	15
2.3 Generelt om saksbehandling.....	16
2.4 Sakkyndig vurdering.....	16
2.5 Enkeltvedtak.....	18
2.6 Rimelig tid	20
2.7 Individuell opplæringsplan	21
2.8 Vurdering.....	23
3 Gjennomføring og fravær.....	27
3.1 Problemstilling	27
3.2 Revisjonskriterier.....	27
3.3 Organisering.....	27
3.4 Vurdering og endring underveis.....	28
3.5 Årsrapport	29
3.6 Kompetanse	30
3.7 Fravær av lærer.....	31
3.8 Vurdering.....	33
4 Samarbeid med PPT	35
4.1 Problemstilling	35
4.2 Revisjonskriterier.....	35
4.3 Organisering av PPT	35
4.4 Samarbeid med skolene.....	36
4.4.1 Drøftingsmøter.....	36
4.4.2 Andre samarbeidsforum.....	36
4.5 Tilgjengeligheten til PPT	37
4.6 Forebyggende arbeid	38
4.7 Vurdering.....	39

5	Konklusjoner og anbefalinger	40
5.1	Konklusjon.....	40
5.2	Anbefalinger	41
	Kilder	42
	Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	43
	Vedlegg 2 – Høringssvar	51

Tabell

Tabell 1.	Fordelingen av antall utvalgte elevmapper per skole og skoleår.....	10
Tabell 2.	Antall elever per skole skoleåret 2023/2024	13
Tabell 3.	Statistikk spesialundervisning for Verdal, KOSTRA-gruppe 07 og landet uten Oslo, 2020-2022.....	13

Figurer

Figur 1.	Organisasjonskart Verdal kommune.....	13
Figur 2.	Fasene i saksbehandling for spesialundervisning.....	16
Figur 3.	Innhold i individuell opplæringsplan.....	22
Figur 4.	Beskrivelse av veien videre i årsrapporten	30

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Verdal kommune bestilte i sak 45/22 den 28. november 2022 en forvaltningsrevisjon om kvalitet i skole. Bestillingen er i tråd med «Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024».

Under behandlingen av bestillingen, ønsket kontrollutvalget å legge vekt på følgende:

Hvordan arbeider kommunen for å nå målsettinger for resultater i skolen? Herunder om det er et system som fanger opp og følger opp resultatene.

I hvilken grad blir sentrale bestemmelser i opplæringsloven fulgt opp, og driften kvalitetssikret, med hensyn til læringsmiljø, kompetansekrav og kompetanseutvikling?

Er elevenes læringsbetingelser/læringsmiljø som forutsatt. Herunder sammenheng med § 9A i opplæringsloven, elevenes læringsmiljø både fysisk og psykisk.

Er det samsvar mellom vedtak om spesialundervisning og den faktiske gjennomføring med hensyn til omfang, organisering, personalets kompetanse og bemanning?

På bakgrunn av at revisor så at det vanskelig lot seg gjøre å dekke alle fire punktene i en forvaltningsrevisjon innenfor den gitte rammen, vurderte revisor risikoen innenfor de ulike områdene. Revisor utarbeidet et forslag til prosjektplan til møtet i kontrollutvalget den 30. januar 2023 om fysisk læringsmiljø i skolen. Under behandling av prosjektplanen i sak 02/23 valgte kontrollutvalget å se bort fra forslaget fra revisor, og vedtok at prosjektet skal se nærmere på samarbeidet mellom skole og PPT. Om det blant annet er samsvar mellom vedtak om spesialundervisning og den faktiske gjennomføringen med hensyn til omfang, organisering, personalets kompetanse og bemanning. Kontrollutvalget ga kontrollutvalgets leder myndighet til å godkjenne prosjektplanen. Leder av kontrollutvalget godkjente prosjektplanen i epost 9. februar 2023.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

1. Kan Verdal kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?
2. Gjennomføres spesialundervisning i samsvar med vedtak og den individuelle opplæringsplanen?

3. Har Verdal kommune etablert rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende?
4. Har Verdal kommune et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT?

Revisjonen vil se på kommunal grunnskole. Private skoler i kommunen er holdt utenfor denne revisjonen. Revisjonen vil se på samarbeidet mellom skole og PPT. Det betyr at andre støttetjenester ikke er inkludert i denne revisjonen.

1.3 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRF - kontroll og revisjon i kommunenes standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Verdal kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Revisor har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Intervju

Revisor gjennomførte et oppstartsmøte med kommunedirektør, kommunalsjef oppvekst og virksomhetsleder for skole.

Revisor gjennomførte videre digitale intervju med alle rektorene ved de syv grunnskolene i kommunen. I to av disse intervjuene deltok spesialpedagogisk koordinator (spes.ped.koordinator) ved skolen og i ett intervju deltok i tillegg assisterende rektor.

I etterkant av intervjuene gjorde revisor et utvalgt av skoler for videre datainnsamling. Revisor baserte utvalget sitt på elevstørrelse, andel spesialundervisning per skole og beliggenhet.

Revisor valgte følgende skoler:

- Verdalsøra barneskole
- Verdalsøra ungdomsskole
- Vuku barne- og ungdomsskole
- Ørmelen skole

På de fire utvalgte skolene har revisor gjennomført følgende intervjuer:

Verdalsøra barneskole

- Gruppeintervju ansatte fra småtrinn (1.-4. trinn)
- Gruppeintervju ansatte fra mellomtrinn (5.-7. trinn)

Verdalsøra ungdomsskole

- Gruppeintervju ansatte ungdomstrinn (8.-10. trinn)
- Spes.ped.koordinator

Vuku barne- og ungdomsskole

- Gruppeintervju ansatte ungdomstrinn (8.-10 trinn)
- Spes.ped.koordinator

Ørmelen skole

- Gruppeintervju ansatte småtrinn (1.-4. trinn)
- Gruppeintervju ansatte mellomtrinn (5.-7. trinn)

Hvilke ansatte som deltok i gruppeintervjuene, varierte fra skole til skole. De ansatte bestod av både kontaktlærere, faglærere, avdelingsledere og spes.ped.lærere. Ved to av skolene var spes.ped.koordinator ikke tilgjengelig, og revisor har derfor ikke fått gjennomført intervju med disse.

Revisor har også intervjuet leder av PPT. I etterkant av intervjuene med skolene, gjennomførte vi et oppfølgingsintervju med leder av PPT.

I forkant av alle intervjuene laget revisor en strukturert intervjuguide tilpasset de ulike rollene. I etterkant av alle intervjuene er det skrevet referat som er verifisert av informantene. Rapporten benytter kun verifisert intervjudata.

Dokumentgjennomgang

Revisor har i dette prosjektet gjennomgått saksdokumenter knyttet til spesialundervisning. Følgende dokumenter har revisor gjennomgått per elev:

- Sakkyndig vurdering
- Enkeltvedtak
- Individuell opplæringsplan
- Årsrapport¹

Revisor ønsket å gjennomgå til sammen 40 tilfeldige utvalgte elevmapper² av totalt 312 elevmapper for skoleårene 2022/2023 og 2023/2024 ved alle de syv grunnskolene i kommunen. Fordelingen vi valgte oss mellom skoleår var 30 elevmapper for 2022/2023 og 10

---

¹ Kun gjennomgått for elever for skoleåret 2022/2023.

² Elevmapper er informasjon per elev som inneholder de fire dokumentene revisor har gjennomgått.

elevmapper for 2023/2024, da vi ønsket oss flest elevmapper for skoleåret 2022/2023 med tanke på utarbeidelse av årsrapporter.

Revisor ba kommunen om en oversikt over alle elever med spesialundervisning fordelt etter skole, skoleår og trinn. Revisor mottok en oversikt fra kommunene. Ikke alle skolene hadde skilt antall vedtak mellom de to skoleårene. Utvalg av elevmapper per skole ble derfor regnet ut fra summen av enkeltvedtak de to skoleårene basert på antall elevmapper vi ønsket å gjennomgå per skole. For å få dette praktisk til å gå opp, endte vi med å gjennomgå 29 elevmapper for skoleåret 2022/2023 og 12 elevmapper for skoleåret 2023/2024, totalt 41 elevmapper.

Tabell 1. Fordelingen av antall utvalgte elevmapper per skole og skoleår

Skole	Skoleår	
	2022/2023	2023/2024
Leksdal skole	1	1
Stiklestad skole	3	1
Verdalsøra barneskole	3	1
Verdalsøra ungdomsskole	10	3
Vinne skole	3	1
Vuku barne- og ungdomsskole	6	3
Ørmelen skole	3	1
Sum	29	12

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

For revisor er det viktig at utplukk av elevmapper er helt tilfeldig og at ingen av skolene eller kommunen kan påvirke hvilke elevmapper vi velger. Derfor ba revisor om å få tilsendt en oversikt hvor alle elevene var nummerert per skole og per trinn. Revisor gjorde, etter å ha mottatt oversikten, et tilfeldig utplukk av nummererte elever basert på en formel i Excel. Revisor sendte nummeret til elevene som var plukket ut, slik at skolene kunne sendes oss elevmappene til de respektive elevene. Skolene benyttet seg av en sikker opplastningskanal³ for å oversende elevmappene til oss.

Observasjon

Revisor deltok på ett drøftingsmøte mellom Vuku barne- og ungdomsskole og PPT. Revisor ønsket å delta på dette møtet for å få innblikk i hvordan et drøftingsmøte fungerer i praksis og hvordan samarbeidet mellom skolene og PPT er.

Vurdering av metode

³ Verji som er en sikker kommunikasjonskanal for å opplaste dokumenter. Den er tilgjengelig gjennom kundeportalen til hjemmesiden til Revisjon Midt-Norge Sa.

Valg av intervju som metode er begrunnet ut ifra behovet for kunnskap om spesialundervisning i Verdal kommune. Det har vært nødvendig å intervjuer både rektorer, ansatte og spes.ped.koordinatorer ved utvalgte skoler. Revisor vurderte bruk av gruppeintervju med de ansatte som mest hensiktsmessig for å få informasjon om arbeidet med spesialundervisning. Bruk av gruppeintervju gir muligheter til å få fram ulike nyanser om temaet fra ansatte som jobber innenfor de samme rammene. Sammensetningen av gruppene kan også prege hvilke data som kommer fram gjennom gruppeintervju. Om de ansatte er enige i sine synspunkter, om det er ulike synspunkter eller om det er enkelte av grupped medlemmene som dominerer.

Revisor har ikke intervjuet alle ansattgruppene (småtrinn, mellomtrinn og ungdomstrinn) ved hver enkelt skole. Dette skyldes tilgjengelige ressurser i prosjektet. Samtidig har vi gjennom intervjuene sørget for å snakke med to ansattgrupper for hvert av trinnene ved to ulike skoler. Revisor vurderer at dette har vært tilstrekkelig for å belyse problemstillingene i rapporten. De ansatte har bidratt med informasjon om hvordan spesialundervisning, både saksbehandling og gjennomføring, praktiseres ved deres skole. Alle ansatte har fått belyst hvordan de opplever samarbeidet med PPT.

Det er også gjennomført intervju med leder av PPT. Et alternativ som vi ikke har gjennomført, er intervju med de ansatte i PPT. Revisor vurderer at leder av PPT har belyst både positive og negative sider om hvordan tjenesten opplever samarbeidet med de ulike skolene.

Å delta på drøftingsmøtet mellom PPT og en skole har vært nyttig for revisor. Å delta som observatør har gjort at revisor selv har opplevd møtearenaen som har blitt omtalt i de ulike intervjuene. Revisor fikk se hvordan skolen presenterte de ulike elevene som skulle drøftes og hvordan PPT bisto skolen med råd og veiledning. Revisor vurderer at observasjonen av møtet har vært et viktig supplement til de kvalitative dybdeintervjuene.

Ved gjennomgang av elevmappene valgte vi oss 40 elevmapper. 40 elevmapper ble valgt for å sikre tilstrekkelig gjennomgang av saksdokumenter. Tallet 40 ble også valgt med tanke på arbeidsmengde; det er svært ressurskrevende å gjennomgå saksdokumenter. Som tidligere nevnt, ble det til sammen gjennomgått 41 elevmapper. Til sammen utgjør 41 elevmapper et utvalg på 13 prosent av totalt antall elever med vedtak om spesialundervisning for de to skoleårene.

Vi valgte oss to skoleår for å se på om det var endringer i saksbehandlingen og for å gjennomgå årsrapportene som har blitt utarbeidet for skoleåret 2022/2023.

Revisor vurderer at innsamlet data gir et godt grunnlag for å gjøre vurderinger og besvare problemstillingene.

1.4 Uttalelse om rapport

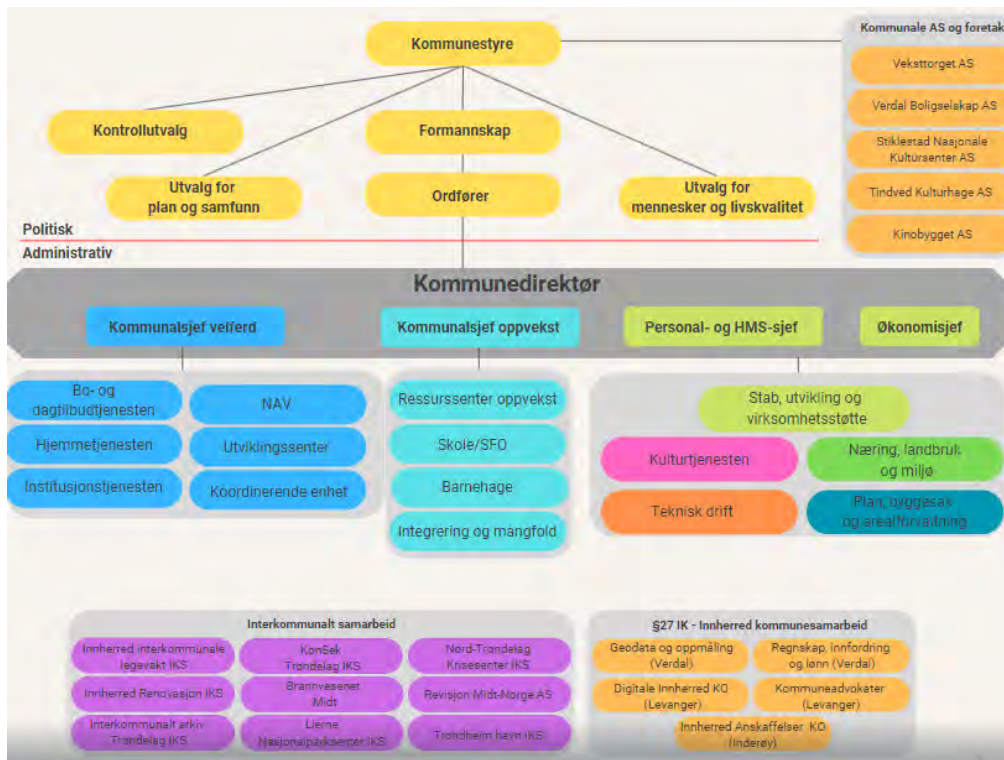
En foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektøren for uttalelse 25. januar 2024. Revisjon Midt-Norge SA mottok uttalelsen den 8. februar 2024. Uttalelsen er vedlagt rapporten i vedlegg 2.

Uttalelsen har ikke ført til endringer i faktagrunnlaget, vurderinger eller konklusjon.

1.5 Bakgrunn

1.5.1 Verdal kommune

Verdal kommune ledes av kommunedirektør og oppvekst har en egen kommunalsjef. Kommunen har også en egen virksomhetsleder for skole og SFO. Verdal kommune har egen PP-tjeneste som er organisert under oppvekstområdet. Per august 2023 er det 10 ansatte i PPT.

Kilde: Verdal kommune

Figur 1. Organisasjonskart Verdal kommune

Verdal kommune har 1677 elever for skoleåret 2023/2024 fordelt på syv kommunale grunnskoler i kommunen.⁴ Tabellen nedenfor viser fordelingen av elevtallet per skole for inneværende skoleår.

Tabell 2. Antall elever per skole skoleåret 2023/2024

Skole	Antall elever skoleåret 2023/2024
Leksdal skole	44
Stiklestad skole	191
Verdalsøra barneskole	290
Verdalsøra ungdomsskole	407
Vinne skole	205
Vuku barne- og ungdomsskole	250
Ørmelen skole	290

Kilde: Grunnskolens informasjonssystem, Utdanningsdirektoratet

Tabellen nedenfor viser statistikk for antall årstimer gitt til spesialundervisning og andel elever som har spesialundervisning for Verdal kommune, tilhørende KOSTRA-gruppe og landet uten Oslo for årene 2020-2022.

Tabell 3. Statistikk spesialundervisning for Verdal, KOSTRA-gruppe 07 og landet uten Oslo, 2020-2022

Variabel	År	Verdal	KOSTRA-gruppe 07	Landet uten Oslo
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	2020	83,7	138,2	143,1
	2021	85,5	133,7	144,2
	2022	106,1	135,2	145,1
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	2020	10,9	7,3	7,8
	2021	10,7	7,6	7,9
	2022	10,4	7,8	7,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå, tabell 12255

Tabellen viser at antall årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning er lavere i Verdal kommune sammenlignet med de to andre gruppene. Revisor har ikke data for å si noe om forskjellene mellom Verdal kommune og de to gruppene skyldes årstimer gitt, eller antall elever med spesialundervisning.

⁴ Grunnskolens informasjonssystem, Utdanningsdirektoratet.

Andelen spesialundervisning er noe høyere i Verdal kommune sammenlignet med tilhørende KOSTRA-gruppe og landet uten Oslo. Andelen i Verdal kommune har vært stabil de siste tre årene, men en liten nedgang for 2022.

1.5.2 Spesialundervisning og samarbeid med PPT

Tilbudet om spesialundervisning er regulert i opplæringslovens kapittel 5. Elever som ikke har eller ikke får tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet har rett til spesialundervisning jmfør opplæringslovens § 5-1. Spesialundervisning er en individuell rett eleven har i de tilfellene eleven trenger ekstra tilrettelegging ut over det ordinære opplæringstilbudet.

Før skolen fatter vedtak om spesialundervisning, skal det utarbeides en sakkyndig vurdering. Sakkyndig vurdering skal vise om eleven har behov for spesialundervisning og hvilket opplæringstilbud som bør gis (§ 5-3).

Opplæringslovens § 5-4 omhandler saksbehandlingen knyttet til spesialundervisning. Foreldrene/elevene har rett til å kreve at skolen undersøker om eleven trenger spesialundervisning. Undervisningspersonalet skal vurdere behovet for spesialundervisning, og skolen plikter til å ha vurdert og eventuelt prøvd ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet før det blir gjort en sakkyndig vurdering.

Elever med spesialundervisning skal få utarbeidet en individuell opplæringsplan (§ 5-5). Den individuelle opplæringsplanen (IOP) skal beskrive mål, innhold, arbeidsmåter, vurderingsformer og organisering. IOP er et arbeidsverktøy for skolen for å sikre at opplæringstilbudet til eleven er i samsvar med det som eleven har rett til etter enkeltvedtaket. Skolen skal også en gang i året utarbeidet en skriftlig oversikt over opplæringen eleven har fått og gjøre en vurdering av utviklingen til eleven, jmfør opplæringslovens § 5-5.

Alle kommuner skal ha en pedagogisk-psykologisk-tjeneste (PPT). PPT sine oppgaver er lovfestet i opplæringslovens § 5-6. Tjenesten har to lovfestende oppgaver:

- PPT skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering når loven krever det.
- PPT skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov (PPT sitt systemrettede arbeid).

2 SAKSBEHANDLING

Kapittelet vil beskrive og vurdere saksbehandlingen i saker om spesialundervisning.

2.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling:

Kan Verdal kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

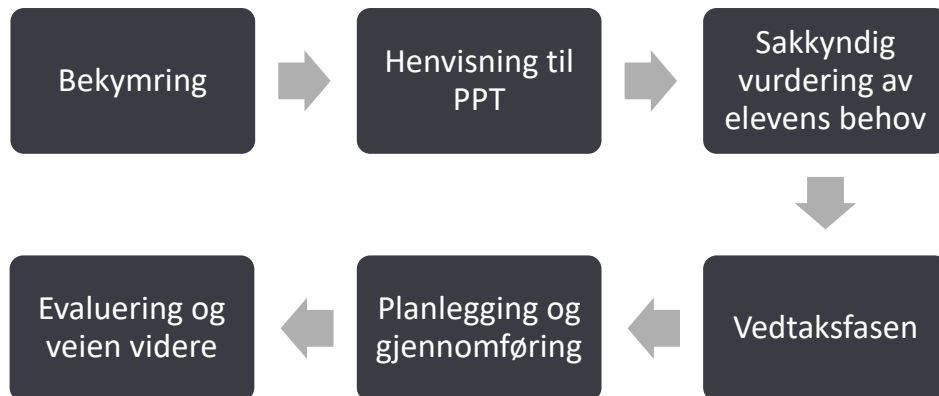
- Alle elever som har spesialundervisning skal ha sakkyndig vurdering, enkeltvedtak om spesialundervisning og individuell opplæringsplan.
- Sakkyndig vurdering skal omfatte minstekravet:
  - Elevens utbytte av den ordinære opplæringen
  - Elevens lærevansker og andre forhold som er viktig for opplæringen
  - Elevens realistiske opplæringsmål
  - Elevens muligheter i en ordinær opplæring
  - Opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud
- Enkeltvedtaket om spesialundervisning skal omfatte:
  - Innholdet i opplæringstilbudet
  - Omfanget av opplæringen
  - Hvordan opplæringen skal organiseres
  - Kompetansen til den som skal gjennomføre opplæringen (lærer, spesialpedagog, assistent og lignende)
- Enkeltvedtakets varighet må komme tydelig frem i enkeltvedtaket. Enkeltvedtaket bør gjelde for ett opplæringsår.
- Enkeltvedtaket skal inneholde en vurdering og vektning av barnets beste.
- Enkeltvedtaket om spesialundervisning skal være i samsvar med sakkyndig vurdering. Dersom enkeltvedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen, skal det være begrunnet.
- PPT skal utføre sakkyndig vurdering innen rimelig tid.
- Individuell opplæringsplan skal omfatte:
  - Mål for opplæringen
  - Innholdet i opplæringen
  - Hvordan opplæringen skal gjennomføres

- Individuell opplæringsplan skal være i samsvar med enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

2.3 Generelt om saksbehandling

Veilederen for spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet har satt opp faser knyttet til spesialundervisning. Disse fasene er illustrert i figuren nedenfor.

Kilde: Veileder spesialundervisning, Utdanningsdirektoratet

Figur 2. Fasene i saksbehandling for spesialundervisning

Revisor vil i dette kapittelet beskrive fasene som inneholder sakkyndig vurdering og vedtaksfasen i form av enkeltvedtak. I fasene for planlegging og gjennomføring og evaluering og veiene videre vil vi henholdsvis se på individuelle opplæringsplaner årsrapportene. Årsrapportene vil bli gjennomgått i kapittel om gjennomføring av spesialundervisning.

Fasene som omhandler bekymring og henvising til PPT er i liten grad omtalt i rapporten.

2.4 Sakkyndig vurdering

En sakkyndig vurdering har to hovedelementer; utredning og tilråding. Utredningen skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, hva elevens vansker er og hvorfor eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Tilrådingen (anbefalingen) skal gi skolen informasjon om hvilket opplæringstilbud PPT mener vil gi eleven et forsvarlig opplæringstilbud.⁵

Revisor har gjennomgått sakkyndige vurderinger som tilhører elever som har enkeltvedtak om spesialundervisning for skoleårene 2022/2023 og 2023/2024. Det er PPT som har utarbeidet sakkyndig vurdering, og gjennomgangen viser at oppsettet er tilnærmet likt for de 41

⁵ Veileder spesialundervisning, Utdanningsdirektoratet

sakkyndige vurderingene vi har gjennomgått. Revisor merker seg i gjennomgangen at flere av elevene har vært i systemet lenge, noen helt siden barnehagen. Revisor ser også at det er flere elever som har diagnoser og noen av disse er sammensatte. Dette gjenspeiler informasjonen revisor også har fått i intervjuene med skolene.

I intervju har revisor fått informasjon om at sakkyndig vurdering har en varighet på flere skoleår, for eksempel at sakkyndig vurdering gjelder for hele mellomtrinnet eller ungdomstrinnet. Revisor ser at dette er tilfelle i gjennomgangen av de sakkyndige vurderingene.

De sakkyndige vurderingene inneholder omfang og organisering som sier noe om hvilket fag eleven trenger spesialundervisning i, og hvor mange timer som er tilrådd. Revisor ser i gjennomgangen at omfanget av spesialundervisningen kan være fordelt på flere trinn, for eksempel at det skal gis 76 årstimer i norsk på 8. trinn, 114 årstimer i norsk på 9. trinn og 133 årstimer norsk på 10. trinn. Det kan også stå at samme timeantall gjelder for alle de tre trinnene. Under organisering kommer PPT med tilrådding om hvordan spesialundervisning bør organiseres. Det kan for eksempel være anbefalt at det gjennomføres i mindre grupper, klasserommet eller en til en. PPT skriver i forbindelse med gjennomføring i grupper at det bør være mindre grupper eller at andre deltagere i gruppene bør være på tilnærmet samme nivå som eleven. PPT kan også komme med forslag til annen organisering, men at det skal avtales med eleven og foreldre/foresatte. I enkelte saker anbefaler PPT bruk av alternativ opplæringsarena som må avtales med elev og foreldre/foresatte.

PPT kommer også med tilrådding knyttet til kompetansen til vedkommende som skal gjennomføre spesialundervisningen. Revisor ser at tilråddingen ofte er spesialpedagog eller lærer, gjerne med kompetanse på fag eller diagnoser/utfordringer som eleven har. Revisor ser også at det i enkelte tilfeller blir anbefalt at eleven får oppfølging av fagarbeider i vanskelige og utfordrende situasjoner for eleven.

Sakkyndig vurdering inneholder hvilke opplysninger vurderingen baserer seg på og bakgrunnsopplysninger om eleven. Videre er det innhentet informasjon fra elev og foreldre.⁶ I informasjon fra elevene kommer eleven noen ganger med sine synspunkter for hvilken organisering eleven liker best å jobbe i, for eksempel gruppe. Informasjon om organisering kan også komme fra foreldrene. Revisor ser at elevens og foreldrenes mening er ivaretatt i anbefalingen om hvordan det skal organiseres.

---

⁶ Enkelte av de sakkyndige vurderingene var utarbeidet under Covid-19 og da var det ikke mulig for PPT å få gjennomført disse samtale. Dette omtales i den sakkyndige vurderingen.

Sakkyndig vurdering inneholder også informasjon fra skole. Informasjonen fra skole sier noe om hvordan eleven fungerer på skolen og hva som er utfordrende for eleven. Det blir også referert til tester/kartlegginger som skolen har utført tidligere.

PPT har også gjennomført egne undersøkelser, ofte gjennom bruk av observasjon eller egne tester, og kommer med sin vurdering av eleven.

I sakkyndig vurdering kommer PPT med generelle anbefalinger innenfor ordinær opplæring eller anbefalinger som gjelder hele opplæringstilbudet. Her gis det råd om tilpasninger og tilrettelegging eleven har behov for. Det kan for eksempel handle om klasseledelse, kunnskap om elevens diagnose, mengden med lekser, støtte eleven i sosiale situasjoner og lignende. Revisor ser i flere tilfeller at anbefalingen innenfor ordinær opplæring også omhandler å bygge gode relasjoner mellom eleven og ansatte.

Sakkyndig vurdering beskriver også hvordan elevens vansker kan avhjelpes med spesialundervisning. Revisor ser at det er litt ulikt hvordan dette er presentert i de sakkyndige vurderingene. I enkelte saker beskrives hvilke kompetansemål eleven bør jobbe etter, og om det eventuelt må gjøres noen kartlegginger for å finne ut hvilke mål eleven bør jobbe etter. PPT kan også anbefale at skolen må gjøre en vurdering av hvilke kompetansemål som er realistisk at eleven når. I andre sakkyndige vurderinger er det satt opp realistiske opplæringsmål for eleven og en liste over hvilke tiltak som bør gjennomføres. Innholdet er det samme, uansett oppsett; det er tiltak som sier noe om hvordan eleven kan nå kompetansemålene sine som blir presentert. PPT kommer også med vurdering av behovet for andre tiltak. Det kan for eksempel være at en elev har behov for hvile i løpet av skoledagen, støtte av en voksenperson i enkelte situasjoner som friminutt eller at skolen skal gjennomføre tester knyttet til ulike diagnoser.

Til slutt i sakkyndig vurdering er det gitt en vurdering av behovet for videre oppfølging av PPT. Det kan være at PPT følger saken videre, at PPT er tilgjengelig for å delta på møter og gi veiledning eller at saken avsluttes og at eleven henvises på nytt ved behov.

2.5 Enkeltvedtak

Revisor har gjennomgått enkeltvedtakene for elevene for skoleårene 2022/2023 og 2023/2024. Gjennomgangen viser at det er noen små forskjeller i malene som skolene bruker, og at det på enkelte skoler har blitt gjort endringer i malen mellom de to skoleårene. Ikke alle vedtakene vi har fått tilsendt inneholder informasjon om hvem det er som har fattet vedtakene, men i intervju får revisor opplyst om at det enten er rektor eller spes.ped.koordinator som fatter enkeltvedtakene. Revisor ser blant annet ved en skole at det er spes.ped.koordinator som har signert enkeltvedtakene. I intervju med rektor og spes.ped.koordinator ved den aktuelle skolen

sier de at det er rektor som har ansvar for enkeltvedtakene, men det er spes.ped.koordinator som utformer vedtakene. Revisor har ikke undersøkt og er ikke kjent med om rektor har delegert vedtaksmyndigheten til spes.ped.koordinator.

Enkeltvedtakene inneholder hvilke fag eleven skal få spesialundervisning i, hvilke kompetansemål eleven skal jobbe etter, og i de tilfellene der det er relevant, inneholder vedtakene informasjon om eventuelle fritak fra vurdering⁷. Gjennomgangen viser at ved en skole er kompetansemålene elevene skal jobbe etter ikke inkludert i vedtakene for skoleåret 2022/2023, men inkludert i vedtakene for 2023/2024. I noen av vedtakene henvises det til tidligere årsrapporter om utgangspunkt for hvilken progresjon det forventes av eleven. Ved flere skoler er også kompetansemål og tiltak fra sakkyndig vurdering inkludert under innholdet i enkeltvedtaket.

Omfang av spesialundervisning er inkludert i vedtakene i form av antall årstimer med spesialundervisning i hvert enkelt fag. Ved en skole er det uketimer som står i vedtaket og at spesialpedagogisk undervisning gjennomføres i 35 av skoleårets 38 uker.

Organisering er inkludert i enkeltvedtakene ved at vedtakene sier om eleven får spesialundervisning som en del av klassen, gruppe eller eneundervisning. I noen vedtak er det spesifisert at enkelte organiseringsformer skal brukes etter avtale med eleven og foreldre/foresatte. Enkelte elever har også vedtak om bruk av alternativ opplæringsarena eller at dette skal avtales ved behov i samarbeid med eleven og foreldre/foresatte.

Vedtakene inkluderer hvilken kompetanse den som utfører spesialundervisningen skal ha. I noen få tilfeller mangler noen av enkeltvedtakene beskrivelse av kompetansen til den som skal utføre opplæringen. De få tilfellene er fordelt på flere skoler. Gjennomgangen viser at kompetansen som blir brukt er ofte to-lærer⁸, spesialpedagog, pedagog og støtte fra fagarbeider.

Revisor har også sett på varigheten til enkeltvedtakene. Seks av syv skoler fatter enkeltvedtak for ett skoleår av gangen. Den siste skolen fatter enkeltvedtak for flere skoleår om gangen, slik at varigheten på et vedtak kan både være to eller tre skoleår. Det framgår ikke av vedtaket hvorfor det er gjort vedtak for flere år av gangen.

---

⁷ Fritak fra vurdering gjelder kun for elever på ungdomstrinnet.

⁸ Det er to lærere til stede i klasserommet.

Vedtakene inneholder også en beskrivelse av bakgrunn for saken. I denne delen vises det til elevens historikk, elevens utfordringer og eventuelle diagnoser. Vedtakene inneholder også en begrunnelse for vedtaket. Her vises det ofte til sakkyndig vurdering.

I vedtaket er også informasjon om rettslig grunnlag for vedtaket og klageadgang inkludert. Under rettslig grunnlag er det vist til hvilken hjemmel vedtaket baserer seg på; opplæringslovens § 5-1. Det vises også til lovkravet om spesialundervisning.

I vedtakene revisor har gjennomgått er det få vedtak som inkluderer og synliggjør vurdering av barnets beste. I ett vedtak står det at «*elevens har blitt hørt i saken, og barnets beste er vurdert og vektlagt*». Videre står det ikke noe om hvordan dette er blitt vurdert og vektlagt i saken. I et annet vedtak, under begrunnelse, henvises det til lovverket knyttet til barnets rett til å bli hørt i saker som vedrører dem og at barnets syn skal vektlegges. Her viser vedtaket til samtale gjennomført mellom PPT og eleven i forbindelse med utarbeidingen av sakkyndig vurdering.

Gjennomgangen viser at enkeltvedtakene i stor grad gjenspeiler det som står i sakkyndig vurdering. Dette gjelder både innhold, omfang, kompetanse og organisering. Gjennomgangen viser at det er noen forskjeller mellom sakkyndig vurdering og enkeltvedtak. Dette gjelder blant annet at i tilrådingen i den sakkyndige vurderingen, er kompetanse mer spesifisert gjennom at det anbefales en lærer eller spesialpedagog med kompetanse på elevens diagnose eller utfordring. Gjennomgangen viser at spesifisering av kompetanse ofte ikke er inkludert i enkeltvedtakene. I enkeltvedtakene er det kun spesifisert pedagog eller spesialpedagog. PPT kan også komme med tilråding om bruk av fagarbeider, men det varierer om dette er tatt i vedtaket. Tilsvarende gjelder for organisering; i tilrådingen skriver PPT at det er hensiktsmessig med liten gruppe sammensatt med elever på tilsvarende nivå, mens i enkeltvedtaket er det henvist til bruk av gruppe. Tilrådingen kan også spesifisere lengden på økter med spesialundervisning, men dette er ikke inkludert i vedtaket.

2.6 Rimelig tid

Revisor har spurt informantene om de opplever at PPT utfører sakkyndig vurdering innen rimelig tid⁹. De fleste av rektorene opplever at PPT utfører sakkyndig vurdering innenfor rimelig tid, men det er noen av rektorene som mener at det kan ta for lang tid enkelte ganger før sakkyndig vurdering blir utarbeidet. Noen av rektorene opplever at PPT har blitt bedre på saksbehandlingstid, men at PPT fortsatt har litt å gå på. De ansatte opplever i stor grad at PPT utfører sakkyndig vurdering innenfor rimelig tid. Samtidig uttrykker noen ansatte at dersom

---

⁹ I utledning av revisjonskriterier har revisor satt rimelig tid som tre måneder.

saksbehandler hos PPT er fraværende grunnet for eksempel sykdom, ønsker de ansatte en beskjed om hvem de eventuelt kan henvende seg til hos PPT.

Leder av PPT forteller at skolene skal sende henvisningene i god tid, både i nyopprettede saker og i saker der det trengs ny sakkyndig vurdering fra nytt skoleår. PPT utfører sakkyndig vurderinger løpende. Leder av PPT forteller at de nærmer seg å gjennomføre saksbehandling innen rimelig tid. Leder av PPT forteller at de har hatt etterslep på sakkyndige vurderinger, men dette er noe de i utgangspunktet ikke skal ha. Etterslepet blir en utfordring når tjenesten får langtidsfravær og at det da er utfordrende med å skaffe vikar. Opplæring av rådgiver tar opptil tre til seks måneder før vedkommende kan jobbe selvstendig.

I forbindelse med gjennomgangen har revisor også sett på sammenhengen mellom datoene for utarbeidelsen av sakkyndig vurdering og hvilken dato enkeltvedtaket er fattet. Siden sakkyndig vurdering i mange tilfeller er utarbeidet for flere skoleår, er det vanskelig å gjøre denne sammenligningen. I de tilfellene vi ser at sakkyndig vurdering er utarbeidet i løpet av sommeren før skolestart, så ser vi at vedtakene er fattet innen kort tid etter utredningen. I andre tilfeller viser gjennomgangen at det også går tid mellom sakkyndig vurdering er utarbeidet og til enkeltvedtaket er fattet. For eksempel i ett tilfelle er sakkyndig vurdering datert 30.09.2022, mens vedtaket ikke er fattet før 08.12.2022. Revisor påpeker at årsak til dette er ikke undersøkt, og kan skyldes forhold som bytting av skole og lignende.

En rektor forteller at det har forekommet tilfellet av at det ikke er fattet vedtak etter mottak av sakkyndig vurdering, og at skolen kan glippe når det blir gjort en sakkyndig vurdering i løpet av skoleåret. Rektor forteller at det er satt inn tiltak for å forhindre dette og slike avvik lukkes.

2.7 Individuell opplæringsplan

Revisor har gjennomgått individuelle opplæringsplaner (IOP) for skoleårene 2022/2023 og 2023/2024. Gjennomgangen viser at nesten alle skolene bruker samme mal og oppsett for individuell opplæringsplan. Det er en skole som bruker en annen mal for skoleåret 2022/2023, men for skoleåret 2023/2024 brukes samme mal som de andre skolene. Flere av informantene opplyser at skolene benytter en modul i IST (skoleportal) for å utarbeide individuell opplæringsplan.

De individuelle opplæringsplanene inneholder hvilket skoleår de gjelder. Samtlige av planene revisor har gjennomgått viser at de gjelder for ett skoleår. I mange av planene er det dato for enkeltvedtaket om spesialundervisning og omfanget inkludert, men ikke i alle planene. Malen er bygget opp slik at dette kan inkluderes.

Videre omfatter den individuelle opplæringsplanen en spesifisering av hvilket fag/område eleven har spesialundervisning i. Spesifisering av organisering av spesialundervisning og omfanget, i form av timer med spesialundervisning er inkludert i planen. Gjennomgangen viser at disse tre feltene er utfylt i samtlige planer. Informantene vi har snakket med forteller at informasjon fra enkeltvedtakene ofte blir lagt inn i de individuelle opplæringsplanene.

Hvem som har utarbeidet planen og når den er utarbeidet, er også inkludert. Gjennom intervju er det opplyst at det ofte er kontaktlærer som har ansvaret for utarbeidelse av individuell opplæringsplan. Revisor ser i enkelte tilfeller at det er flere ansatte som har utarbeidet planene, og det skyldes av at det er ulike faglærere i de ulike fagene elevene har vedtak om spesialundervisning i. Ansatte som har ansvaret for spesialundervisningen, utarbeider også planene. En rektor ved en skole forteller at tidligere har det vært spes.ped.koordinatoren som har opprettet den individuelle opplæringsplanen, men fra høsten 2023 er det kontaktlærer sin oppgave. Spes.ped.koordinator skal lese over og så er det rektor som godkjenner planen. Rektor forteller er at alle ansatte på trinnet skal samarbeide om utformingen av planen.

Figuren nedenfor viser hvordan individuell opplæringsplan er bygget opp videre. Denne fylles ut for hvert enkelt fag eleven har spesialundervisning i.

Mål i:		
Vurderingsformer:		
Hovedområde(Læreplan)	Læringsmål	Arbeidsmåter (tiltak, metoder, læremidler, hjelpemidler...)

Kilde: Verdal kommune

Figur 3. Innhold i individuell opplæringsplan

Under «mål» beskrives hvilket fag dette gjelder for. Under vurderingsformer er det listet opp hvordan vurdering blir gjort og det er også her nevnt om eleven har fritak fra vurdering. Vurderingsformer kan være for eksempel underveisvurdering, observasjon av uttale og samspill/kommunikasjon, kartlegginger og samtaler.

Under «hovedområde (læreplan)» er målene for opplæringen lagt inn. Gjennomgangen viser at det er litt ulikt hvor kompetansemålene som eleven skal jobbe etter er lagt inn i planen. Revisor har sett eksempler på at enkelte legger det inn under hvilket fag der er snakk om, andre legger det inn under hovedområde(læreplan) og i noen tilfeller kan det være inkludert under innledningen om hvilket fag/område eleven har spesialundervisning i.

I «læringsmålene» er innholdet i opplæringen lagt inn. Det er gjerne konkrete mål for eleven som for eksempel i norsk å lese tekster med flyt og forståelse og bruke lesestrategier målrettet for å lære, i engelsk å kunne lese enkle setninger og tekst og lignende.

Under «arbeidsmåter (tiltak, metoder, læremidler, hjelpemidler...)» beskrives hvordan eleven skal jobbe. Det kan for eksempel være i liten gruppe, varierte arbeidsmåter som undervisning, muntlig aktivitet, selvstendig arbeid, oppgaver på PC og lydbok. Det kan også være rettet mot at eleven skal se filmer om temaet eller bruke enkelte nettsteder for å løse oppgaver. Det kan også være tallkort i for eksempel matematikk.

Til slutt er det lagt inn et felt for andre kommentarer/særlige forhold der det står:

«beskriv eventuelt tilpassing innen den ordinære opplæringen i fag eleven ikke har vedtak om spesialundervisning.»

I dette feltet blir det lagt inn informasjon om andre tilpasninger som bør gjøres i den ordinære opplæringen. Det kan være informasjon om at eleven trenger oversikt, struktur, forutsigbarhet og mye visualisering. Det kan også være informasjon om hjelpemidler som for eksempel PC, engasjerende leser, lydbok og bruk av film og bilder. Informasjon om at eleven kan ta pauser hvis vedkommende trenger det og at eleven gir beskjed til lærer om dette. Det er ikke alle elevene som har denne boksen utfyllt.

2.8 Vurdering

Alle elever som har spesialundervisning har fått utarbeidet sakkyndig vurdering, enkeltvedtak om spesialundervisning og individuell opplæringsplan.

Revisor vurderer at gjennomgangen viser at alle elever i utvalget som har spesialundervisning, har sakkyndig vurdering, enkeltvedtak om spesialundervisning og individuell opplæringsplan.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

Sakkyndig vurdering omfatter minstekravet om følgende:

- Elevens utbytte av den ordinære opplæringen
- Elevens lærevansker og andre forhold som er viktig for opplæringen
- Elevens realistiske opplæringsmål
- Elevens muligheter i en ordinær opplæring
- Opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Elevens utbytte av den ordinære opplæringen kommer fram gjennom informasjon fra elev, foreldre, skole og PPT sine egne undersøkelser i form av observasjon og tester.

Elevens lærevansker og andre forhold som er viktig for opplæringen kommer fram i bakgrunnsopplysninger, men også gjennom informasjon fra elev, foreldre, skole og PPT sine egne undersøkelser.

Elevens realistiske opplæringsmål blir beskrevet under hvordan spesialundervisning kan avhjelpe elevens vansker. PPT vurderer hvilke kompetansemål som eleven bør jobbe etter å nå.

Elevens muligheter i en ordinær opplæring kommer fram under generelle anbefalinger innenfor ordinær opplæring. PPT utarbeider ulike anbefalinger som skolen kan bruke i ordinær opplæring.

Opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud, er gitt gjennom anbefalte kompetansemål for eleven og tiltak for at eleven skal nå disse.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

Enkeltvedtaket om spesialundervisning omfatter:

- Innholdet i opplæringstilbudet
- Omfanget av opplæringen
- Hvordan opplæringen skal organiseres
- Kompetansen til den som skal gjennomføre opplæringen (lærer, spesialpedagog, assistent mv.)

Revisor vurderer at gjennomgangen av enkeltvedtakene viser at vedtakene oppfyller kravene til å omfatte innhold, omfang, organisering og kompetanse.

Noen få enkeltvedtak har noen mangler eller feil, men revisor vurderer at feilene og manglene ikke gir grunnlag for systematisk saksbehandlingsfeil. Saksbehandlingsfeil oppstår når innhold, omfang og organisering av spesialundervisning ikke er inkludert ifølge veilederen for spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet.

Gjennomgangen revisor har gjort, viser at feilene dreier seg om manglende beskrivelse av kompetansen til den som skal gjennomføre opplæringen, og at kompetansemål ved en skole ikke er beskrevet i innholdet i vedtaket for skoleåret 2022/2023. Samtidig ser revisor at kompetansemål er inkludert i vedtakene for gjeldende skoleår 2023/2024, slik at revisor vurderer at skolen selv har korrigert mangelen.

Ved en skole er det gjort vedtak på uketimer og ikke årstimer. Utdanningsdirektoratets veileder for spesialundervisning anbefaler bruk av årstimer på grunn av at årstimer gir skolene mer fleksibilitet knyttet til når og hvordan timene skal brukes enn det uketimer gjør. Revisor vurderer skolen sin bruk av uketimer ikke som saksbehandlingsfeil, men at skolen bør gjøre en vurdering om å erstatte uketimer med årstimer.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

Enkeltvedtakets varighet kommer tydelig frem i enkeltvedtakene. Ved en skole varierer varigheten på enkeltvedtaket over flere skoleår.

Varigheten av vedtakene kommer tydelig frem i enkeltvedtakene. Ved seks av skolene har enkeltvedtaket varighet på ett skoleår av gangen, mens ved den siste er det ulik lengde på enkeltvedtaket. Noen av vedtakene ved denne skolen er fattet for ett skoleår, mens andre er for både to og tre skoleår. Veilederen for spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet skriver at som hovedregel bør enkeltvedtaket gjelde for ett opplæringsår av gangen. Dersom elevens behov antas å være rimelig stabilt, kan enkeltvedtak om spesialundervisning fattes for mer enn ett år. Med bakgrunn i dette vurderer revisor at enkeltvedtakene kan ha varighet på flere skoleår, men at dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Revisor vurderer det som uheldig for enkelte elever at enkeltvedtak fattes for flere år av gangen med tanke på elevens progresjon og framdrift. Det kan være store forskjeller på en elev på 1. trinn sammenlignet med 3. trinn, eller utviklingen til en elev fra 5. trinn til 7. trinn. Samtidig kan det være elever som har et stabilt behov.

Revisor vurderer kriteriet som delvis oppfylt.

Enkeltvedtakene inneholder ikke informasjon om vurdering og vektning av barnets beste.

Det er unntaksvis noen få enkeltvedtak som sier noe om eleven har blitt hørt i saken. Revisor finner ikke informasjon om hvordan barnets beste er vurdert og vektlagt i enkeltvedtakene som er gjennomgått. I enkelte av enkeltvedtakene er det vist til arbeidet som er gjort i sakkyndig vurdering og elevens stemme derfra. Revisor vurderer at saksbehandlingsregelen om å inkludere barnets beste og retten til å bli hørt ikke framkommer av enkeltvedtakene i kommunen.

Revisor vurderer kriteriet som ikke oppfylt.

Enkeltvedtaket om spesialundervisning er i samsvar med sakkyndig vurdering.

Revisor vurderer at enkeltvedtakene om spesialundervisning er i samsvar med sakkyndig vurdering. Revisor ser i gjennomgangen at detaljer rundt tilrådingen i den sakkyndige vurderingen ofte ikke er videreført inn i enkeltvedtaket. Detaljer som kompetansen til de som skal gjennomføre spesialundervisningen eller detaljer rundt organiseringen er eksempler som ikke er inkludert i enkeltvedtaket. Revisor vurderer at forklaringen kan handle om at rektor og skolen ikke har oversikt over tilgjengelige ressurser til spesialundervisning når vedtakene fattes. Revisor vurderer det slik at disse detaljene ikke gir grunnlag til store avvik mellom enkeltvedtaket og den sakkyndige vurderingen.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

PPT utfører sakkyndig vurdering innen rimelig tid.

Flesteparten av informantene opplever at PPT utfører sakkyndig vurdering innen rimelig tid. Informasjon tyder på at dette ikke alltid har vært tilfelle, men at PPT nå nærmer seg saksbehandling innenfor rimelig tid.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

Individuell opplæringsplan omfatter

- Mål for opplæringen
- Innholdet i opplæringen
- Hvordan opplæringen skal gjennomføres

Revisor vurderer at individuell opplæringsplan omfatter mål for opplæringen, innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres. Revisor ser at det er litt ulikt hvor kompetansemålene elevene skal jobbe etter står i planen, men så lenge det er inkludert, oppfyller opplæringsplanen kravet.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

Individuell opplæringsplan er i samsvar med enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Revisor vurderer at individuell opplæringsplan er i samsvar med enkeltvedtaket om spesialundervisning. Innhold, omfanget og organisering fra enkeltvedtaket er lagt inn i individuelle opplæringsplanen.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

3 GJENNOMFØRING OG FRAVÆR

Kapittelet vil beskrive og vurdere hvordan spesialundervisningen gjennomføres og om kommunen har etablert rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende.

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstillinger for temaet:

- Gjennomføres spesialundervisning i samsvar med vedtak og den individuelle opplæringsplanen?
- Har Verdal kommune etablert rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende?

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for problemstillingen om gjennomføring av spesialundervisning:

- Alle elever med spesialundervisning skal ha en underveisvurdering knyttet til innholdet i individuell opplæringsplan. Individuell opplæringsplan skal revideres dersom skolens vurdering underveis i opplæringen viser at elevens behov for spesialundervisning er endret.
- Skolen skal utarbeide en rapport for alle elever med spesialundervisning som skal inneholde en skriftlig oversikt over opplæring eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven. Rapporten skal dokumentere at elever med spesialundervisning har mottatt et opplæringstilbud i samsvar med individuell opplæringsplan.
- Elever med spesialundervisning skal ha et opplæringstilbud som gis av personale med kompetanse i tråd med enkeltvedtak om spesialundervisning.

Følgende revisjonskriterium er utledet for problemstillingen om gjennomføring av spesialundervisning ved fravær av lærer:

- Skolen skal ha rutiner og systemer som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende.

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

3.3 Organisering

Når det gjelder hvordan spesialundervisning er organisert, forteller samtlige skoler at dette varierer etter behovet til eleven. Spesialundervisning foregår både i klasserommet, i gruppe

og en til en. Dette gjenspeiler seg også ved gjennomgangen av enkeltvedtakene. Mange av de revisor har pratet med, forteller at mye av spesialundervisningen foregår i grupper. Ansatte ved en skole forteller at enkelte elever trenger å være ute av klassen, men det kan være vanskelig å få til en god opplæring. Elevene som mottar spesialundervisning, er en ikke-homogen gruppe. De ansatte forteller at organiseringen handler i hovedsak om hvilken voksenressurs som er tilgjengelig.

Det er noen variasjoner blant skolene når det kommer til å gjennomføre spesialundervisning i klasserommet. Flere av skolene forteller at de jobber med å få mer spesialundervisning inn i klasserommet og er i en dreining bort fra den tradisjonelle måten å jobbe på og ha spesialundervisning utenfor klasserommet. Ved Verdalsøra ungdomsskole forteller rektor at skolen har en kontinuerlig prosess for å få spesialundervisning over mot tilpasset undervisning. Elevene har ulike behov, ulike ønsker for spesialundervisning og ulike kompetansemål. På ungdomsskolen ser rektor at elevene kommer fra ulike barneskoler i kommunen som har ulike kulturer for hvordan tilbudet om spesialundervisning blir organisert. Denne overgangen krever både tilpasning opp mot elevene, og informasjon til foreldrene om hvordan skolen ønsker å tilby spesialundervisning.

3.4 Vurdering og endring underveis

Informantene er samstemte i at elever med spesialundervisning får underveisvurdering gjennom de faste utviklingssamtalene to ganger i løpet av skoleåret. En rektor forteller at ved behov for endring i individuell opplæringsplan, kan dette skje etter en slik utviklingssamtale. En av spes.ped.koordinatorerne revisor har pratet med forteller at elevene får vurdering på innholdet i individuell opplæringsplan. Andre forteller at det kan gjøres endringer i løpet av skoleåret dersom behovet hos eleven har endret seg enten i positiv eller negativ retning. Ved store endringer, kobles PPT inn. Det gjelder for eksempel i tilfeller der sakkyndig vurdering ikke lenger er representativ.

Noen ansatte mener at elevene med spesialundervisning får tilbakemelding på opplæringen underveis og at disse får tilbakemeldinger oftere enn andre elever.

Når det gjelder elevene med spesialundervisning på ungdomstrinnet og vurdering i form av karakter, forteller en spes.ped.koordinator at det forekommer at elever utvikler seg til et nivå der det er grunnlag for å få vurdering i form av karakter. Progresjonen til eleven vurderes, og om eleven har mulighet til å bli vurdert etter kompetansemålene. Spes.ped.koordinator forteller at som hovedregel skal ikke eleven ha spesialundervisning dersom de klarer å følge kompetansemål for sitt trinn i ulike fag. Noen elever har lyst til å prøve seg på karaktervurdering når de begynner på 8. trinn, selv om sakkyndig vurdering tilråder at elevene følger andre

kompetansemål enn for sitt trinn. Skolen gjennomfører elevens ønske gjennom at de lar eleven få prøve seg på karakter, men spesialundervisningen avsluttes ikke. Dersom det ikke er gjennomførbart med tanke på kompetansemålene, gjennomfører skolen samtale med elev og foreldre/foresatte. Spes.ped.koordinatorer er i dialog med PPT for hvordan denne overgangen kan formaliseres, for eksempel om det skal fattes midlertidig enkeltvedtak frem til 2. termin. I samtalen forteller spes.ped.koordinatorer at det blir gitt en realitetsorientering til både elever og foreldre. I slik tilfeller vil ikke dokumentene stemme overens, men skolen har vurdert det slik at barnets beste går foran. Det gjennomføres dialog med foreldrene dersom spesialundervisning skal avsluttes, og både elev og foreldre må samtykke til det.

Ved den andre skolen med ungdomstrinn, forteller rektor at vurdering i form av karakterer er en utfordring for skolen. Noen foreldre ønsker at deres barn skal få en karakter i fag. Det blir et dilemma i de tilfellene der eleven har kompetansemål som er langt fra kravene i ungdomsskolen. Dette diskuteres mye blant kollegaene og også i nettverket med alle spes.ped.koordinatorer i kommunen.

Revisor har spurt informantene om den individuelle opplæringsplanen revideres dersom det viser seg at elevens behov for spesialundervisning endrer seg i løpet av perioden planen varer. Flere av informantene forteller at planen ikke blir justert i løpet av skoleåret, men endringer i elevens behov for spesialundervisning blir vurdert i årsrapporten. På grunn av endringene i behovet som kommer fram i spesialundervisningen, kan det bli endringer for neste skoleår. Endringer i individuell opplæringsplan skjer også i samarbeid med PPT dersom de har skrevet ny sakkyndig vurdering i løpet av skoleåret.

Ved en skole forteller de ansatte at de aldri har revidert individuell opplæringsplan underveis i opplæringen, de har kun tenkt hvilke endringer som bør gjelde for eleven. Ansatte noterer underveis og mener det er godt nok. Ansatte opplever det lite aktuelt å skrive hvilke arbeidsmetoder som brukes om et halvår. De uttrykker at mye av innholdet i en individuell opplæringsplan ikke er like viktig som kjennskapen og relasjonen til eleven. Derfor bruker de den individuelle planen lite.

3.5 Årsrapport

Revisor har gjennomgått årsrapporter fra skoleåret 2022/2023. Årsrapportene er bygget på den individuelle opplæringsplanen. I årsrapporten inkluderes hvem og når rapporten er utarbeidet.

Videre er tabellen, presentert i kapittel 2.7, utvidet til å inkludere en kolonne som heter «årsrapport (grad av måloppnåelse)». I denne gjøres vurderingene om måloppnåelsen til eleven. Gjennomgangen viser at det er ulikt hvor mye informasjon og vurderinger som gjøres.

Enkelte skriver om målet er oppnådd, delvis oppnådd eller ikke oppnådd, mens andre har lengre vurderinger om måloppnåelsen. Dette kan samsvare med hvilke læringsmål eleven har. Enkelte vurderinger inkluderer også noe om hvordan spesialundervisning er gitt, for eksempel at det kun har blitt gitt i klasserommet.

Forhold som er inkludert i individuell opplæringsplan som omhandler tilpasninger innenfor ordinær opplæring i fag eleven ikke har vedtak om spesialundervisning i, er ikke kommentert eller vurdert i årsrapportene revisor har gjennomgått.

Stort sett inneholder alle årsrapporter revisor har gjennomgått et felt for vurdering av videreføring av spesialundervisning. Det er en skole som ikke har beskrivelse av veien videre etter endt årsrapport. Figuren nedenfor illustrerer hvordan vurderingen av videre spesialundervisning er lagt inn i årsrapporten for flesteparten av skolene.

Etter årsrapport:

Vurderer skolen at eleven fortsatt har behov for spesialundervisning (sett kryss)?	
Ja: _____	Nei: _____
Merknader (eventuelle endringer etc):	
Er det behov for gjentatt henvisning til PP-tjenesten for ny sakkyndig vurdering (sett kryss)? Husk at foreldrene/eleven må samtykke før det sendes ny henvisning til PP-tjenesten.	
Ja: _____	Nei: _____
Er eleven fritatt for skriftlig vurdering med	
Ja (angi fag): _____	Nei: _____

Kilde: Verdal kommune

Figur 4. Beskrivelse av veien videre i årsrapporten

Gjennomgangen viser at denne vurderingen fylles ut i årsrapporten. Her kan det enten være behov for videreføring av spesialundervisning eller at den kan utgå i noen fag. Det er også inkludert om det er behov for ny sakkyndig vurdering.

3.6 Kompetanse

Veilederen for spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet skriver at det i utgangspunktet er de samme kompetansekravene for spesialundervisning som for den ordinære opplæringen. Skoleeier har ansvaret for at spesialundervisningen bidrar til at eleven får forsvarlig utbytte av opplæringen. Selv om det formelle kompetansekravet er oppfylt, er ikke dette tilstrekkelig så lenge innholdet i opplæringen til eleven ikke gir et forsvarlig utbytte. Det er unntak fra kompetansekravene for den læreren som skal gi spesialundervisning. Veilederen skriver følgende:

«I enkeltvedtak om spesialundervisning kan skolen fastsette at den læreren som skal gi spesialundervisning, ikke trenger å oppfylle kravet om relevant fagkompetanse i undervisningsfag.»

Unntaket kan bare gjøres dersom vurderingen av elevens behov tilsier dette, og det må være hjemlet i enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Informasjon om hvilken kompetanse som skal gjennomføre spesialundervisning i henhold til enkeltvedtaket, er beskrevet i kapittel 2.5 om enkeltvedtak. Nedenfor følger informasjon fra informantene om hvordan kompetansekravet praktiseres.

Skoleledelsen i Verdal kommune forteller at det er variasjoner mellom skolene hvordan de organiserer spesialundervisning med tanke på ressurser. Noen skoler organiserer det ved at det er to voksne til stede i klasserommet; eksempelvis lærer og fagarbeider, andre har spesialpedagog i klassen, mens andre igjen har to lærere, og har ikke mulighet til å bruke spesialpedagog i tillegg. Skoleledelsen uttrykker at de ønsker at det er kompetanse på spesialundervisning på alle trinn ved alle skoler. Skoleledelsen er positive til at ansatte tar videreutdanning knyttet til spesialundervisning.

Samtlige skoler revisor har snakket med forteller at det er pedagoger som gjennomfører spesialundervisningen. Det er ikke alltid det er spesialpedagoger som gjennomfører undervisningen, men pedagoger. I enkelte tilfeller er det flere skoler som forteller at fagarbeider også kan gjennomføre spesialundervisning. I de tilfellene handler det ofte om relasjonen eleven har til de ansatte. Dersom en fagarbeider gjennomfører spesialundervisningen, er opplegget for timen alltid utarbeidet av en pedagog.

I oppstartsmøte forteller skoleledelsen at de har utfordringer med å ha nok ressurser til spesialundervisning; det er for lite personale. Skoleledelsen peker på at dette gjenspeiles i en økning i spesialundervisning på ungdomstrinnet. Skoleledelsen forteller at det er på grensen til at kommunen gjennomfører det eleven har krav på knyttet til spesialundervisning. Noen får gjennomført spesialundervisning uten å bruke spesialpedagog, men skoleledelsen sier at dette er svært komplekst med tanke på elevmassen. Det kan være sammensatt problematikk som er krevende, og slike elever krever mer personell.

Samtlige av informantene revisor har snakket med på de ulike skolene, forteller om manglende ressurser til spesialundervisning. En rektor uttaler at de økonomiske rammene har styrt bemanningskabalene.

3.7 Fravær av lærer

Ved fravær av lærer er praksisen ved de ulike skolene at de omorganiserer de ansatte eller forsøker å få inn vikar. Ved omorganisering av de ansatte, er det flere av de revisor har snakket med som er opptatt av at relasjoner og ivaretagelsen av relasjonene til elevene med spesialundervisning er viktig. Dette kan løses for eksempel ved at kontaktlærer tar over timene

til spesialundervisning og så settes det inn en vikar for kontaktlæreren. Det kan også settes inn en fagarbeider dersom eleven har god relasjon til denne. Ansatte ved en skole forteller at de er flinke til å bytte mellom seg for å ivareta det beste for eleven med tanke på relasjoner.

Det er ulikt om skolene innhenter vikar eller om vikarer er tilgjengelige. Ved noen skoler er bruk av vikar stort sett gjennomførbart, mens ved andre skoler er det mer utfordrende å få vikar. En rektor forteller at de innhenter vikar ved langvarig fravær. Ansatte ved en annen skole forteller at de har oversikt over hvilke elever de må prioritere å gi spesialundervisning til ved fravær.

Ved en skole forteller de ansatte at timene til spesialundervisning utgår ved fravær. Ved en annen skole forteller de ansatte at det er sjelden at elevene ikke får timene til spesialundervisning som de har rett på.

Skoleledelsen forteller at skolene ikke har system for å følge opp om eleven har gått glipp av timer til spesialundervisning. Skoleledelsen forteller at dette har vært diskutert, og at det er en rektor som har startet med å lage et system for måling av fravær timer til spesialundervisning. En rektor forteller at et system for å fange opp faktiske gjennomførte timer av spesialundervisning har de ikke. Årsrapport inkluderer ikke antall faktiske timer som er gitt til spesialundervisning i løpet av året. Revisor har i gjennomgangen av årsrapportene for skoleåret 2022/2023 sett ett eksempel på hvor det står «*det har gått bort gjennomsnittlig to timer med spesialundervisning i uken*».

Kommunen benytter Compilo som avvikssystem. Skoleledelsen forteller at ansatte har fått opplæring i avviksmelding. Skoleledelsen opplever at det er praksis for å melde avvik, men at det er forskjeller mellom skolene. Skoleledelsen mener dette handler om både forståelse, bevisstgjøring, men også kulturer på de ulike skolene. Dette bekreftes i intervju med rektorene ved de ulike skolene. Enkelte skoler har ikke kultur for å skrive avvik, mens andre rektorer har oppfordret lærerne til å skrive avvik for å synliggjøre tapte timer til spesialundervisning. En rektor opplever å ha oversikt over antall timer som er tapt, men det er noe krevende med innrapportering.

En rektor forteller at lærerne skal melde avvik dersom eleven ikke får den spesialundervisningen vedkommende har krav på. Rektor kan ikke garantere at de ansatte praktiserer dette. Rektor følger opp avvikene ved slutten av semesteret for å se om det er enkelte elever som har flere avvik i undervisningen og kan, dersom det er tilgjengelige ressurser, sette inn ekstra timer til eleven på slutten av skoleåret. Rektor forteller om et eksempel der det var en elev som ikke fikk mange av de timene vedkommende har krav på.

Da ble det, etter møte med foreldrene, fattet et nytt vedtak på høsten hvor de manglende timene ble tatt igjen påfølgende skoleår.

En annen rektor forteller at de har et eksempel på innmeldt avvik knyttet til omfang av årstimer for spesialundervisning som de må ettergå. Ved samme skole forteller de ansatte at dersom en elev har gått glipp av mange timer med spesialundervisning, skal det meldes avvik, men skolen har ikke rutiner og praksis for dette. De har ikke oversikt over hvor mange timer en enkelt elev har gått glipp av.

Skoleledelsen forteller at de ikke har rutiner for å informere foreldre dersom elever ikke får den spesialundervisningen de har krav på. Kommunen har hatt klagesaker knyttet til manglende gjennomføring av spesialundervisning, der foreldrene fikk medhold. En rektor forteller at foreldre blir informert og det blir opprettet en dialog dersom deres barn har mistet et større omfang med timer til spesialundervisning. Ved en annen skole forteller rektor at det ikke blir gitt beskjed til foreldrene når eleven har mistet enkelttimer med spesialundervisning, men at det kan være et tema i utviklingssamtalen. Rektor opplever at lærerne er flinke til å kontakte rektor dersom de opplever at en elev ikke får den spesialundervisningen de har rett på.

3.8 Vurdering

Alle elever med spesialundervisning får underveisvurdering gjennom utviklingssamtalene. Individuelle opplæringsplaner revideres i liten grad i løpet av et skoleår.

Revisor vurderer at alle elever med spesialundervisning får en underveisvurdering gjennom utviklingssamtalene to ganger i året. Revisor har ikke tilstrekkelig informasjon til å vurdere om underveisvurderingen knyttes til innholdet i individuell opplæringsplan, men det er informasjon som tyder på at ved enkelte skoler blir dette gjort.

Revisor vurderer at individuelle opplæringsplaner revideres i liten grad i løpet av et skoleår, men blir revidert dersom det er endring i behovene til eleven eller at det foreligger ny sakkyndig vurdering. Vurderingene i behovene til eleven vurderes i størst grad gjennom årsrapportene.

Revisor vurderer kriteriet som delvis oppfylt.

Skolene utarbeider rapport for alle elever med spesialundervisning, men det er forbedringsmuligheter til innholdet i rapporten.

Revisor vurderer at skolene utarbeider rapport, årsrapport, for alle elever med spesialundervisning. Rapporten er bygget videre på den individuelle opplæringsplanen med en kolonne for vurdering og grad av måloppnåelse. Kriteriet om vurdering av utviklingen til

eleven vurderer revisor som oppfylt, men revisor vurderer at det er ulik hvor omfattende vurderingene er. Når det gjelder oversikt over opplæringen eleven har fått, er det stort sett informasjon fra individuell opplæringsplan som er gjort, men noe informasjon om dette ligger også under vurderingen som er gitt. Revisor vurderer at det finnes et forbedringspotensial i å få mer lik praksis med tanke på omtale av hvilken opplæring eleven har fått og en mer fylldig vurdering av utviklingen til eleven, ikke bare om målet er oppnådd eller ikke.

Revisor vurderer kriteriet som delvis oppfylt.

De fleste elever med spesialundervisning har et opplæringstilbud som er gitt av personale med kompetanse i tråd med enkeltvedtak om spesialundervisning.

Revisor vurderer at i stor grad får elever med spesialundervisning et opplæringstilbud av ansatte med kompetanse som er i tråd med enkeltvedtakene. Det er tilfeller der kompetansekravet ikke blir opprettholdt. Dette skjer ved fravær av lærer, noe som vurderes lengre ned.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

Skolene har ikke gode nok rutiner og systemer som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende.

Revisor vurderer at det er forskjeller mellom skolene når det kommer til om elevene får forsvarlig spesialundervisning ved fravær av lærer. Ved enkelte skoler framstår dette som uproblematisk og eleven får tilbudet vedkommende har rett på, mens ved andre skoler utgår spesialundervisning ved fravær. Flere av skolene prøver å få til at timer til spesialundervisning blir gjennomført ved fravær av lærer, og vektlegger at relasjonen til eleven har større betydning enn hvilken kompetanse den som gjennomfører spesialundervisningen har. Enkelte skoler bruker vikarer, mens ved andre skoler er det vanskeligere. Revisor er ikke kjent med hva som er årsaken til disse forskjellene; om det handler om økonomiske ressurser eller tilgjengelige vikarer.

Revisor vurderer at kommunen ikke har et overordnet system som praktiseres av alle skolene for å sikre at eleven får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende. Noen av informantene bruker avvikssystemet, men data indikerer at dette ikke brukes av alle skolene og ansatte. Årsrapporten inkluderer ikke antall faktiske timer som er gitt til spesialundervisning.

Revisor vurderer kriteriet som ikke oppfylt.

4 SAMARBEID MED PPT

Kapittelet beskriver og vurderer samarbeidet mellom skolene og PPT.

4.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet:

Har Verdal kommune et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT?

4.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- PPT bør være jevnlig til stede og yte veiledning på sitt kompetanseområde, og bidra i skolenes utviklingsarbeid ved behov.

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

4.3 Organisering av PPT

Tjenesten består av 10 ansatte. Kontoret har to ansatte (inkludert leder) som er utviklingskoordinatorer og jobber med organisasjon og kompetanse rettet mot utvikling i skole og barnehage. Dette gjelder saker som handler om fravær, mobbing, klasse/gruppeledelse eller at de fungerer som lederstøtte. Det er syv ansatte som utreder og skriver sakkyndig vurdering, og noen av disse hjelper også utviklingskoordinatorene. Det er to ansatte som jobber som logoped.

Leder av tjenesten forteller at det for 1,5 år siden ble innført arbeidskrav til de ansatte i samråd med tillitsvalgte. Det innebærer at ansatte skal skrive 40-50 sakkyndige vurderinger årlig. Arbeidet fordeles etter hvert som det kommer inn, og hver ansatt produserer ca. fire sakkyndige vurderinger per måned. Leder har oversikt over arbeidsmengde. Leder forteller at tilbakemeldinger tyder på at de ansatte trives med denne arbeidsmåten, og både skole og barnehage er mer fornøyd enn før.

Leder av PPT forteller at tjenesten er organisert med et skoleteam med egen teamleder. Teamet møtes hver mandag for å drøfte innkommende saker fra skolene som skal tas opp i drøftingsmøtene med skolen.

4.4 Samarbeid med skolene

4.4.1 Drøftingsmøter

PPT har faste drøftingsmøter med skolene i kommunen. Møtet er på tre timer, fem ganger i løpet av skoleåret per skole. Tidligere hadde hver skole sin faste kontaktperson i PPT. Slik er det ikke lengre. Nå er det alltid to fra PPT som deltar i drøftingsmøtene. Hvem det er, avhenger av hvilke saker som skal drøftes og kompetansen til den enkelte PP-rådgiveren. I drøftingsmøtene deltar også helsesykepleier.

Skolene må i forkant av møtene melde inn saker som skal tas opp i drøftingsmøtene med PPT. Det er en rutine på hvilke dokumenter som skal sendes inn til PPT i forkant. Dokumentene som skal sendes inn er en beskrivelse av saken/eleven og eventuelt hvilke tiltak skolen har prøvd ut. Hvem som utarbeider denne beskrivelsen, er ofte kontaktlærer, i samarbeid med både spes.ped.koordinator og rektor ved de enkelte skolene. Det må i forkant av drøftingsmøtene innhentes samtykke fra foreldre/foresatte til eleven som skal drøftes. Ofte er det kontaktlærer som sørger for dette.

I tillegg til to ansatte fra PPT og helsesykepleier, deltar rektor og spes.ped.koordinator ved de enkelte skolene i drøftingsmøtet. Kontaktlærer¹⁰ deltar under diskusjon av sin elev. I drøftingsmøtet starter saken med at kontaktlærer forteller om eleven og hvilke tiltak de prøvd ut og oppfølgingen opp mot eleven. Sammen med skole, PPT og helsesykepleier blir sakene videre drøftet, for eksempel om det er andre tiltak som skal prøves ut, om PPT skal ut og observere eller at eleven blir henvist til PPT. Revisor deltok som observatør på et slikt drøftingsmøte. Revisor observerte at møtet fungerte slik som beskrevet ovenfor. Alle elevene som blir henvist til PPT, skal først drøftes i drøftingsmøte. Leder av PPT sier at forarbeidet som gjøres i forkant av drøftingsmøtene og i drøftingsmøtet, medfører at PPT oppnår raskere behandling av sakkyndig vurdering. Dersom det konkluderes med at eleven skal henvises til PPT, må det utarbeides pedagogisk rapport fra skolen. Flere av informantene sier rapporten ofte er utarbeidet av kontaktlærer.

4.4.2 Andre samarbeidsforum

PPT har faste møter med spes.ped.koordinatorerne ved skolene fire ganger i året. I tillegg deltar PPT på rektormøtene i kommunen. Leder av PPT forteller at PPT har et samarbeid med virksomhetsleder skole i prosessen rundt å få til en felles begynneropplæring i skolene som er en del av det skolene skal jobbe med innenfor oppfølgingsordningen¹¹. PPT er godt kjent med

---

¹⁰ Ved fravær av kontaktlærer, kan faglærer delta.

¹¹ Verdal kommune deltar i Oppfølgingsordningen i regi av Utdanningsdirektoratet.

og involvert i oppfølgingsordningen som Statsforvalteren har gitt kommunen tilbud om å være med på.

Leder av PPT forteller at alle skolene har avdelingsledere, og at PPT ønsker seg en arena sammen med dem for å få informasjon om skolene og for at PPT kan komme raskere inn før utfordringene blir store.

Flere rektorer forteller at PPT deltar på fagmøter med skolene. Dette for å samkjøre seg faglig sett og være enige om hvordan de best samarbeider om elevene i forkant av møter med elev og foreldre/foresatte. Noen skoler forteller at PPT deltar på foreldremøter. En rektor forteller at PPT deltar i diskusjoner i skolemiljø saker og klasse miljø.

4.5 Tilgjengeligheten til PPT

Skoleledelsen i kommunen forteller at samarbeidet mellom skolene og PPT tidligere har vært utfordrende. Nå er det et godt samarbeid mellom skolene og PPT. Godt samarbeid med PPT støttes av samtlige rektorer ved skolene i kommunen, som opplever god dialog med PPT. En rektor opplever at PPT er mer fleksible i samarbeidet nå enn tidligere, og at PPT og skolen kan tenke høyt sammen og diskutere tilnæringsmåter. Flere av rektorene beskriver PPT som svært tilgjengelige og lett å samarbeide med. PPT blir beskrevet som forutsigbare, blant annet gjennom de planlagte drøftingsmøtene med skolene. En rektor forteller at de ansatte i PPT har bred kompetanse og kan bistå både i adferdsvansker og systemsaker. Det er enkelte rektorer som savner den tidligere ordningen med fast kontaktperson i PPT, og så er det andre rektorer som uttrykker ønske om faste saksbehandlere ved hver skole.

Revisor har spurt de ansatte ved de fire utvalgte skolene hvordan de opplever samarbeidet med PPT. Tre av skolene er samstemte i sin tilbakemelding. De ansatte opplever at samarbeidet har blitt bedre, og at samarbeidet med PPT fungerer godt. PPT er tilgjengelig ved behov. Det varierer hvor ofte de ansatte er i kontakt med PPT. Ofte går dialogen gjennom spes.ped.koordinator.

Ved den fjerde skolen opplever de ansatte at PPT er mer distansert. En ansatt sier at PPT er til ingen nytte for lærerne. Ansatte har lite kontakt med PPT, og kontakten med PPT foregår gjennom spes.ped.koordinator. De ansatte opplever at de i drøftingsmøtene ikke får forklart nok rundt eleven og ønsker at også PPT ser eleven. I de tilfellene der PPT kommer på observasjon i skolen, gjelder det saker med tyngre diagnoser. Siden de ansatte opplever PPT langt unna, ender det ofte med at de spør enn kollega istedenfor å kontakte PPT.

Revisor har i etterkant av intervjuene tatt kontakt med leder for PPT for å høre om samarbeidet med de fire utvalgte skolene. Leder er kjent med at samarbeidet ved en skole ikke fungerer

like godt som ved de andre skolene, og at de er i en prosess for å gjøre noe med dette. I prosessen er virksomhetsleder skole og rektor ved skolen involvert. Leder for PPT forteller at PPT generelt hører lite fra skolene og at de er bekymret for at elevene blir oppdaget senere i skoleløpet enn ved de øvrige skolene, eventuelt ved flytting til andre skoler. Leder av PPT forteller også at skolen har vært gode til å tilrettelegge og løse saker innad på skolen. Dette kan ha bidratt til å ramme inn enkeltelever så godt at behovene ikke har kommet til synet. Kontakten PPT har med skolen, foregår stort sett gjennom spes.ped.koordinatoren. Selv om PPT opplever at skolen er mer distansert, opplever PPT at de har god kontakt med spes.ped.koordinator og rektor.

Noen ansatte ved skolene opplever også at rådene som kommer fra PPT må passe inn i deres skolehverdag. Ikke alltid de rådene som PPT kommer med, fungerer i klasserommet. Det kan være store elevgrupper med varierende behov. Samtidig sier de ansatte at PPT har blitt flinkere til å se på hele grupper.

4.6 Forebyggende arbeid

Skoleledelsen opplever at PPT i større grad nå involverer seg i det forebyggende arbeidet på skolene sammenlignet med tidligere. Det er flere rektorer som også opplever at PPT deltar i det forebyggende arbeidet, og er på tilbudssiden med tanke på å jobbe på systemnivå. Samtidig er det en rektor som mener at viljen til å delta i det forebyggende arbeidet er større enn gjennomføringsevnen.

De ansatte er delt i sin mening knyttet til PPT sitt forebyggende arbeid. Noen ansatte opplever at PPT tar seg tid til lengre observasjoner og at PPT er involvert i systemsaker, blant annet uro i klasser. Enkelte ansatte opplever at PPT ikke er involvert i det forebyggende arbeidet.

Enkelte av de ansatte uttrykker at de kunne tenke seg mer bistand i starten av skoleløpet for elevene. Dette er saker knyttet til overganger mellom barnehage og skole, og de ønsker at PPT kunne ha vært en mer støttende ressurs. Lærerne trenger noen å diskutere de nye elevene med, i tillegg til overgangsmøtene mellom barnehage og skole.

Leder av PPT forteller at de får henvendelser om de kan komme ut å observere på skolene. Før observasjon, ønsker PPT at det gjennomføres et møte der alle ansatte som har en rolle i klassen møtes. PPT opplever at slike møter bidrar til finne gode løsninger og har ønske om at slike møter prioriteres. Leder av PPT opplever at det er ulikt om noen skoler får til slike møter eller ikke. Slike møter er ressurskrevende, og det krever at ledelsen på skolen er god på å organisere.

4.7 Vurdering

PPT er jevnlig til stede og yter veiledning på sitt kompetanseområde, men PPT kan bli bedre til å bidra i skolenes utviklingsarbeid ved behov.

Revisor vurderer at PPT er til stede og yter veiledningen på skolene gjennom planlagte drøftingsmøter i løpet av et skoleår. PPT og skolen har funnet en systematisert samarbeidsform som fungerer for både PPT og skolene. Samtlige rektorer vurderer samarbeidet og tilgjengeligheten til PPT som god. Samtidig er det utfordringer i samarbeidet ved en enkelt skole, men det skal igangsettes tiltak for å bedre dette. Revisor vurderer at tiltak er nødvendig for å bygge opp de ansattes tillit til PPT.

Når det gjelder PPT sitt bidrag i skolenes utviklingsbehov, vurderer revisor at det er noen muligheter for forbedring knyttet til de ansattes involvering. Rektorene er i stor grad enige om at PPT har blitt bedre til å jobbe forebyggende, mens de ansatte er mer delt i sin oppfattelse. PPT har også et ønske om at skolene i større grad skal prioritere møter mellom de ansatte i skolen for å finne løsninger, men at dette er ressurskrevende.

Revisor vurderer kriteriet som oppfylt.

5 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

5.1 Konklusjon

Kan Verdal kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?

Revisor konkluderer med at Verdal kommune kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning. Gjennomgangen viser at Verdal kommune har en systemisert saksbehandling i saker om spesialundervisning. Alle elever har fått utarbeidet sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og individuell opplæringsplan. Gjennomgangen viser at sakkyndig vurdering og individuell opplæringsplan oppfyller kravene til saksbehandling, men at enkeltvedtak har noen forbedringsmuligheter. Det gjelder særlig inkludering av en vurdering og vektlegging av barnets beste. Vurdering av barnets beste skal alltid vurderes og det er grunnlag for saksbehandlingsfeil dersom en slik vurdering ikke er gjort.

Gjennomføres spesialundervisning i samsvar med vedtak og den individuelle opplæringsplanen?

Revisor konkluderer med at spesialundervisning i stor grad gjennomføres i samsvar med vedtak og den individuelle opplæringsplanen. Skolene har mulighet til å bli bedre på å sikre at elever med individuell opplæringsplan får en underveisvurdering etter innholdet i planen. Kommunen kan også bli bedre på å sørge for lik praksis på skolene og mellom skolene når det gjelder innholdet i årsrapportene, til å si noe om hvilken opplæring eleven har fått og en fylldig vurdering av utviklingen til eleven.

Har Verdal kommune etablert rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende?

Revisor konkluderer med at kommunen kan bli bedre på å etablere rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende. Kommunen har ikke et overordnet system som sikrer at elevene med spesialundervisning får det tilbudet de har rett til. Det er variasjoner mellom skolene om det settes inn vikarer for elevene med spesialundervisning.

Har Verdal kommune et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT?

Revisor konkluderer med at Verdal kommune har et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT. De faste drøftingsmøtene mellom skolene og PPT fungerer godt, og samarbeidet om eleven er satt i system gjennom disse møtene. Skolene opplever i stor grad

PPT som tilgjengelig og kan bistå skolene ved behov. Revisor ser at det er forbedringsmuligheter innenfor PPT sin delaktighet i det forebyggende arbeidet.

5.2 Anbefalinger

Med bakgrunn i funn, anbefaler revisor at kommunedirektør, i samarbeid med skoleledelsen, sørger for:

- at barnets beste blir inkludert i enkeltvedtak.
- lik praksis når det gjelder innhold i årsrapportene for spesialundervisning.
- at det blir etablert rutiner og system som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning ved fravær av lærer.

KILDER

Lov og forskrift

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) med forskrift

Lov om behandlingmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Litteratur, veiledere og lignende

Veileder spesialundervisning, Utdanningsdirektoratet

Ot.prp. nr. 46 (1997-98), Om lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova), Kunnskapsdepartementet

Trøbbel i grenseflatene – Samordnet innsats for utsatte barn og unge», Fafo-rapport 2020:02

Internett

Grunnskolens informasjonssystem, Utdanningsdirektoratet

Statistisk sentralbyrå, tabell 12255

Verdal kommune

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Opplæringsloven
- Forvaltningsloven
- Forskrift til opplæringsloven
- Ot.prp. nr. 46 (1997-98), Om lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova), Kunnskapsdepartementet
- Veilederen Spesialundervisning, Utdanningsdirektoratet
- «Trøbbel i grenseflatene – Samordnet innsats for utsatte barn og unge», Fafo-rapport 2020:02

Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 1: Kan Verdal kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?

Opplæringslovens § 5-1 slår fast at elever som ikke har eller får tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. Veilederen for spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet har inndelt saksgangen for spesialundervisning i seks faser:

1. Ordinær opplæring – bekymringsfasen
2. Henvising til PPT
3. Sakkyndig vurdering av elevens behov
4. Vedtaksfasen
5. Planlegging og gjennomføring
6. Evaluering og veien videre

Bekymringsfasen og henvising til PPT blir ikke sett på i denne forvaltningsrevisjonen.

Sakkyndig vurdering

Opplæringslovens § 5-3 sier at før kommunen gir vedtak om spesialundervisning, skal det foreligge en sakkyndig vurdering av behovene til eleven (fase 3). Sakkyndig vurdering skal inneholde en vurdering av:

- Elevens utbytte av den ordinære opplæringen
- Elevens lærevansker og andre forhold som er viktig for opplæringen
- Elevens realistiske opplæringsmål
- Elevens muligheter i en ordinær opplæring
- Opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Veilederen fra Utdanningsdirektoratet sier at den sakkyndige vurderingen har to hovedelementer; utredning og tilråding. Utredningen skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, hva elevens vansker er og hvorfor eleven ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Tilrådingen (anbefalingen) skal gi skolen informasjon om hvilket opplæringstilbud PPT mener vil gi eleven et forsvarlig opplæringstilbud.

Det er PPT som skal sørge for at sakkyndig vurdering blir utarbeidet (opplæringsloven § 5-6 andre ledd). Veilederen skriver at den sakkyndige vurderingen skal munne ut i en skriftlig tilråding fra PPT til skolen som bør være klar, tydelig og den må være individualisert. Den sakkyndige vurderingen må være utformet slik at det er enkelt for skolen å se de faglige vurderingene som ligger til grunn for å bruke den som grunnlag for enkeltvedtaket.

Enkeltvedtak om spesialundervisning

I fase 4, vedtaksfasen, skal skolen vurdere og avgjøre om eleven har rett til spesialundervisning. På bakgrunn av sakkyndig vurdering, jamfør opplæringsloven §§ 5-3 og 5-4 fattes vedtak om innvilgelse eller avslag på spesialundervisning.

Forvaltningsloven omhandler saksbehandlingsregler og kommer til anvendelse og utfyller saksbehandlingsreglene i opplæringsloven. Forvaltningsloven § 23 sier at et enkeltvedtak skal være skriftlig om dette ikke av praktiske grunner vil være særlig byrdefullt for forvaltningsorganet. Enkeltvedtaket skal grunngis, og forvaltningsorganet skal gi begrunnelsen samtidig med at vedtaket treffes, forvaltningsloven § 24. Jamfør § 25 skal det i begrunnelsen skal vises til de regler vedtaket bygger på og de faktiske forholdene som vedtakene bygger på.

I forarbeidene til opplæringsloven står det:

«Eit vedtak i kommunen og fylkeskommunen om spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp skal vere så klart og fullstendig at det ikkje er tvil om kva for

opplæringstilbud eleven skal få. Eit vedtak som berre tildeler eleven ein viss timeressurs utan å fastsetje nærmare krava til innhaldet i eller til den organisatoriske gjennomføringa av opplæringa, er ikkje nok.»

Veilederen for spesialundervisning sier at enkeltvedtaket skal blant annet si noe om:

- Innhold (hva slags opplæringstilbud, avvik fra læreplanverket; herunder kompetansemål og timer, hvilke fag avviket skal gjelde for, fritak fra vurdering mv.)
- Omfang (antall årstimer mv.)
- Organisering (i klassen/gruppe, liten gruppe, eneundervisning og alternativ opplæringsarena)
- Kompetanse (lærer, spesialpedagog, logoped, assistent mv.)

Under omfang, skriver veilederen at de anbefaler bruk av årstimer. Veilederen skriver at årstimer gir skolen en mer fleksibilitet knyttet til når og hvordan timene skal brukes sammenlignet med uketimer. Veilederen skriver at uketimer låser skolen mer, og at skolen får mindre handlingsrom i planlegging av elevens tilbud.

Opplæringsloven § 5-3 siste ledd, slår fast at dersom vedtaket fra kommunen avviker fra den sakkyndige vurderingen, skal dette begrunnes.

Veilederen for spesialundervisning skriver at enkeltvedtaket som oftest vil ha saksbehandlingsfeil dersom det «

- *bare omfatter omfanget av spesialundervisningen*
- *ikke vurderer hvilket opplæringstilbud eleven skal ha*
- *ikke sier noe om organisering av opplæringen, i hvilke fag eleven har behov for særskilt tilrettelegging eller hvilket innhold det skal være i opplæringstilbudet»*

Varighet

Veilederen for spesialundervisning skriver at enkeltvedtakets varighet må komme tydelig frem i enkeltvedtaket. Varigheten må vurderes konkret for hvert enkeltvedtak. Videre skriver veilederen at hovedregelen er at enkeltvedtaket har en varighet på ett opplæringsår av gangen. Dersom elevens behov antas å være rimelig stabilt, kan det fattes enkeltvedtak om spesialundervisning som gjelder for mer enn ett år.

Vurdering av barnets beste

Utdanningsdirektoratet skriver i sin veileder for tilrettelegging for barn og elever med stort læringspotensial at gjennom barnekonvensjonen art. 3 og art. 12, Grunnloven § 104 og forvaltningsloven § 17 har alle barn en rett til å bli hørt i saker som vedrører dem og at barnets

beste skal være et grunnleggende hensyn. Utdanningsdirektoratet har laget en veileder til bruken av barnekonvensjonen i saksbehandlingen. Veilederen skriver at vurderingen av barnets beste er en prosess som består av flere trinn og må synliggjøres i begrunnelsen for enkeltvedtaket. Veilederen oppsummerer prosessen til å handle om å vurdere, vekte og vise.

I vurdering må det vurderes hva som er barnets beste i saken. Veilederen skriver at til grunn for vurderingen må det ligge en undersøkelse av barnets situasjon og behov. Det er aktuelt å innhente synspunkter fra barnets selv og andre barn, foreldre og andre nærstående og fagfolk. Etter vurderingen må det avgjøres hvilken vekt hensynet til barnets beste skal ha i den konkrete saken. Til slutt må vurderingen og vektingen av barnets beste synliggjøres i begrunnelsen for vedtaket.

Individuell opplæringsplan

Jamfør opplæringsloven § 5-5 skal det for elever som får spesialundervisning utarbeides en individuell opplæringsplan (IOP) (fase 5). Planen skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan den skal gjennomføres. I forarbeidene til opplæringsloven står det følgende merknad til § 5-5:

«Den individuelle opplæringsplanen må ta utgangspunkt i den generelle delen av læreplanene og læreplanene i faget så langt dei passar, og også ta utgangspunkt i lærevanskane og læreutsiktene til den enkelte eleven slik dei går fram av den sakkunnige vurderinga .»

Veilederen om spesialundervisning skriver at hensikten med en IOP er å utvikle kortfattede og praktiske planer til hjelp i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringen for elever som har spesialundervisning. IOP skal bygge på enkeltvedtaket om spesialundervisning og kan ikke inneholde nye eller andre rettigheter for eleven enn det som kommer frem av enkeltvedtaket.

For skolen/læreren er IOP et arbeidsverktøy for å sikre at opplæringstilbudet blir gitt i samsvar med det eleven har rett til etter enkeltvedtaket. I IOP må beskrivelser av mål, innhold, arbeidsmåter, vurderingsformer og organisering samordnes med planen for den ordinære opplæringen slik at eleven får et helhetlig opplæringstilbud.

Videre anbefaler veilederen at det er de som arbeider med eleven på skolen som sammen lager IOP. IOP skal utarbeides så snart som mulig etter at enkeltvedtaket er fattet. Skolen kan begynne arbeidet før, men planen først ferdigstilles når enkeltvedtak om spesialundervisning er fattet.

Forsvarlig saksbehandlingstid

PPT forholder seg til forvaltningslovens regler om saksbehandling med tanke på mottak av henvisning, undersøkelser/sakkyndig vurdering og vedtak. Dette betyr at hovedregelen er at saker skal «forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold» (§ 11 a). Veilederen om Spesialundervisning omtaler forsvarlig saksbehandlingstid. Veilederen sier at saksbehandling må skje i løpet av rimelig tid og at saksbehandlingen skal være forsvarlig. Dette gjelder for hele prosessen, fra skolen starter vurderingen om eleven har behov for spesialundervisning og til enkeltvedtaket er fattet. Veilederen skriver at: *«I vurderingen av hva som er for lang saksbehandlingstid, vil elevens behov for å få avklart sine behov og rettigheter så raskt som mulig, føre til at f.eks. en total saksbehandlingstid på over tre måneder kan være for lang tid.»*

På bakgrunn av redegjørelsen over er følgende revisjonskriterier utledet:

- Alle elever som har spesialundervisning skal ha sakkyndig vurdering, enkeltvedtak om spesialundervisning og individuell opplæringsplan.
- Sakkyndig vurdering skal omfatte minstekravet:
  - Elevens utbytte av den ordinære opplæringen
  - Elevens lærevansker og andre forhold som er viktig for opplæringen
  - Elevens realistiske opplæringsmål
  - Elevens muligheter i en ordinær opplæring
  - Opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud
- Enkeltvedtaket om spesialundervisning skal omfatte:
  - Innholdet i opplæringstilbudet
  - Omfanget av opplæringen
  - Hvordan opplæringen skal organiseres
  - Kompetansen til den som skal gjennomføre opplæringen (lærer, spesialpedagog, assistent og lignende)
- Enkeltvedtakets varighet må komme tydelig frem i enkeltvedtaket. Enkeltvedtaket bør gjelde for ett opplæringsår.
- Enkeltvedtaket skal inneholde en vurdering og vektning av barnets beste.
- Enkeltvedtaket om spesialundervisning skal være i samsvar med sakkyndig vurdering. Dersom enkeltvedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen, skal det være begrunnet.
- PPT skal utføre sakkyndig vurdering innen rimelig tid.
- Individuell opplæringsplan skal omfatte:
  - Mål for opplæringen
  - Innholdet i opplæringen

- Hvordan opplæringen skal gjennomføres
- Individuell opplæringsplan skal være i samsvar med enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 2: Gjennomføres spesialundervisning i samsvar med vedtak og den individuelle opplæringsplanen?

Vurdering og endring underveis

Alle elever har rett til individuell vurdering, jmfør forskrift til opplæringsloven § 3-2. Elevene har rett til underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon. Veilederen for spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet definerer at underveisvurdering med og uten karakter skal gi informasjon om elevens kompetanse i forhold til kompetansemålene i læreplanen. Også elever med rett til spesialundervisning skal ha underveisvurdering knyttet til innholdet i IOP. Videre skriver veilederen:

«Målene i elevens IOP er konkrete læringsmål som både skal fungere som delmål på veien mot å oppnå kompetansemålene i læreplanene for fag og bidra til økt læringsutbytte for eleven. Læringsmålene i elevens IOP skal ikke brukes som grunnlag for vurdering med karakter dersom de ikke favner hele kompetansemål. Det skal dokumenteres at underveisvurdering er gitt.»

Veilederen skriver også at skolen kan justere IOP dersom de mener det er nødvendig for at eleven skal få et forsvarlig opplæringstilbud, eller at et annet tilbud vil gi eleven et bedre læringsutbytte.

Årsrapport

Opplæringsloven § 5-5 andre ledd sier at skolen en gang i året skal utarbeide en skriftlig oversikt over opplæringen eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven. Utviklingen til eleven skal vurderes ut ifra målene som er definert i den individuelle opplæringsplanen (IOP) til eleven. Skolen skal sende rapporten til eleven/foreldrene og til kommunen.

Kompetanse

Kapittel 10 i opplæringsloven regulerer kompetansen til personalet i skolen. Undervisningspersonalet må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i, i henhold til § 10-2. Skoleeier har ansvaret for å ha riktig og nødvendig kompetanse, jmfør § 10-8. Det er ifølge veilederen de samme formelle kravene til lærerkompetanse for spesialundervisning i grunnskolen som for den ordinære opplæringen. Videre har skoleeier ansvaret for at spesialundervisningen bidrar til at elevene får et forsvarlig utbytte av opplæringen. Skoleeier kan ikke være tilfreds dersom de formelle kompetansekravene er oppfylt, men at det ikke er

nok til at eleven får et innhold i opplæringen som gir et forsvarlig utbytte. Derfor må behovet for spesialpedagogiske kompetanse blant personalet vurderes. Samtidig åpner opplæringsloven § 5-5 tredje ledd at kravet etter § 10-2 kan fravikes i vedtaket om spesialundervisning. Skolen kan fastsette at den læreren som skal gi spesialundervisning ikke trenger å oppfylle kravet om relevant fagkompetanse i undervisningsfag. Et slikt unntak kan bare gjøres dersom en konkret vurdering av elevens behov tilsier det og at det er hjemlet i enkeltvedtaket om spesialundervisning. Unntaket kan ikke ha økonomiske årsaker. Samtidig kan personale som ikke er ansatt i undervisningsstilling verken ha ansvaret for ordinær opplæring eller spesialundervisning.

På bakgrunn av redegjørelsen over er følgende revisjonskriterier utledet:

- Alle elever med spesialundervisning skal ha en underveisvurdering knyttet til innholdet i individuell opplæringsplan. Individuell opplæringsplan skal revideres dersom skolens vurdering underveis i opplæringen viser at elevens behov for spesialundervisning er endret.
- Skolen skal utarbeide en rapport for alle elever med spesialundervisning som skal inneholde en skriftlig oversikt over opplæring eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven. Rapporten skal dokumentere at elever med spesialundervisning har mottatt et opplæringstilbud i samsvar med individuell opplæringsplan.
- Elever med spesialundervisning skal ha et opplæringstilbud som gis av personale med kompetanse i tråd med enkeltvedtak om spesialundervisning.

Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 3: Har Verdal kommune etablert rutiner som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende?

Veilederen for spesialundervisning sier at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning gir individuell rett til ekstra ressurs. Skolens praksis må samsvare med enkeltvedtaket. Dersom en elev mister timer, skal dette tas igjen, så langt det er pedagogisk forsvarlig. Dersom noe av opplæringen ikke lenger er forsvarlig vil det føre til at skolen ikke oppfyller sine forpliktelser etter opplæringsloven.

Kommunen har gjennom opplæringsloven § 13-10 ansvaret for at kravene i opplæringsloven og tilhørende forskrift blir fulgt, og stille de ressursene som er nødvendige for dette til disposisjon.

På bakgrunn av redegjørelsen over er følgende revisjonskriterium utledet:

- Skolen skal ha rutiner og systemer som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende

Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 4: Har Verdal kommune et hensiktsmessig og forutsigbart samarbeid mellom skole og PPT?

Opplæringslovens § 15-8 omhandler samarbeid med kommunale tjenester. Skolen skal samarbeide med relevante kommunale tjenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlige og sosiale eller emosjonelle vansker.

Opplæringslovens § 5-6 andre ledd sier at PPT skal bistå skole i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å tilrettelegge for elever med særlige behov.

Rapporten fra FAFO «Trøbbel i grenseflatene» belyser utfordringer som ligger i grenseflatene mellom tjenester i kommuner. Ansvar skyves mellom tjenester, informasjon glipper og ingen tar ansvar for helheten eller koordineringen av tjenestene. Manglende samarbeid kan føre til at behov ikke oppdages tidlig nok, og barn og unge ikke får den oppfølgingen de trenger. Rapporten erkjenner behovet for bedre samarbeid og samordning, men at det krever:

- kjennskap i ulike sektorer til hva andre tjenester kan bidra med overfor målgruppen
- strukturer for informasjonsutveksling, samarbeid og samordning
- reguleringer av samarbeid og samhandling
- økonomi- og finansieringssystemer for tverrsektorielle innsatser
- samhandlingskompetanse i de ulike velferdsprofesjonene

På bakgrunn av redegjørelsen over er følgende revisjonskriterier utledet:

- PPT bør være jevnlig til stede og yte veiledning på sitt kompetanseområde, og bidra i skolens utviklingsarbeid ved behov.

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Verdal kommune

Kommunedirektør

Revisjon Midt-Norge v/Hanne Marit Ulseth Bjerkan

Offl. § 13, jf. Fvl. § 13 1. ledd

Deres ref	Vår ref	Saksbehandler	Dato
	2023/1149-2	Harald Morten Steen Mob:90171262	08.02.2024

Svar på høringsrapport - Kvalitet i skolen - Spesialundervisning og samarbeid med PPT

Kontrollutvalget i Verdal kommune bestilte i sak 45/22 den 28. november 2022 en forvaltningsrevisjon om kvalitet i skole. Det har vært en gjennomgang av utkastet til forvaltningsrapporten, og vurderingen er at rapporten er grundig og beskriver dagens praksis godt. Rapporten kommer med gode anbefalinger å ha med i endringsprosessen i arbeidet med ny opplæringslov som trer i kraft 1. august 2024.

Anbefalingene fra revisor er:

- Å sørge for at barnets beste blir inkludert i enkeltvedtak.
- Sørge for lik praksis når det gjelder innhold i årsrapportene for spesialundervisning.
- Sørge for at det blir etablert rutiner og system som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning ved fravær av lærer.

Arbeidet med anbefalingene er allerede startet opp, i godt samarbeid med PPT. Vi har derfor valgt å kommentere noen av vurderingene, og mer konkret handler dette om:

- Skolene har ikke gode nok rutiner og systemer som sikrer at elevene får forsvarlig spesialundervisning når lærer er fraværende -
  - Kommunaldirektøren ser det revisjonen påpeker at det ikke finnes et overordnet system. Virksomhetsområdet skole og PPT er i prosess med å utarbeide systemet.
- Enkeltvedtakene inneholder ikke informasjon om vurdering og vektning av barnets beste -
  - Virksomhetsområde skole og PPT er i gang med å etablere en praksis og rutiner og mal hvordan skolen skal skrive enkeltvedtak for å ivareta vurderinger og vektning av barnets beste.
- Enkeltvedtakets varighet kommer tydelig frem i enkeltvedtakene. Ved en skole varierer varigheten på enkeltvedtaket over flere skoleår-
  - Kommunaldirektøren støtter revisors vurdering om at det er uheldig for enkelte elever at enkeltvedtak fattes for flere år av gangen med tanke på elevens progresjon og framdrift. Det er utarbeidet rutiner, og disse må følges opp bedre.

Postboks 24, 7651 Verdal | Besøksadresse: Rådhusgata 2
Telefon: 74 04 82 00 | Org.nr.: 938587418 | postmottak@verdal.kommune.no |
Sikker digital post med eDialog | www.verdal.kommune.no

- Noen få enkeltvedtak har noen mangler eller feil, men revisor vurderer at feilene og manglene ikke gir grunnlag for systematisk saksbehandlingsfeil. Saksbehandlingsfeil oppstår når innhold, omfang og organisering av spesialundervisning ikke er inkludert ifølge veilederen for spesialundervisning fra Utdanningsdirektoratet -
  - Dette skal kommunaldirektøren også følge opp.
- Revisor vurderer at individuelle opplæringsplaner (IOP) revideres i liten grad i løpet av et skoleår, men blir revidert dersom det er endring i behovene til eleven eller at det foreligger ny sakkyndig vurdering –
  - Kommunedirektøren skal følge opp og forbedre dagens praksis.
- Skolene utarbeider rapport for alle elever med spesialundervisning, men det er forbedringsmuligheter til innholdet i rapporten-
  - Kommunedirektøren støtter vurderingene om at det finnes et forbedringspotensial i å få mer lik praksis. En mer lik praksis med omtale av hvilken opplæring eleven har fått, en mer fyldig vurdering av utviklingen til eleven, ikke bare om målet er oppnådd eller ikke. Tiltaket vil være økt kompetanse og deling av gode eksempler for å etablere felles praksis

Med hilsen

Harald Morten Steen

Dette dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke signatur

Plan for forvaltningsrevisjon – Risiko- og vesentlighetsvurdering

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

14/24

Saksbehandler Liv Tronstad**Arkivkode** FE-217, TI-&30**Arkivsaknr** 23/427 - 4**Forslag til vedtak**

1. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram et utkast til plan for forvaltningsrevisjon til neste møte, basert på revisors risiko- og vesentlighetsvurdering og de innspill som er kommet frem i møtet
2. Kontrollutvalget vil prioritere følgende områder/tema:
  - ...
  - ...

Vedlegg

Revisors risiko og vesentlighetsvurdering

Invitasjon Politisk ledelse

Invitasjon Rådene

Invitasjon HTV og HVO

Invitasjon Administrasjonen

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper.

Vi viser til kontrollutvalgets sak 43/23, der kontrollutvalget gjorde slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.*
2. *Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon til andre møte i 2024. Dokumentet utarbeides innenfor en ressursramme på inntil 60 timer og oversendes sekretariatet innen utgangen av januar 2024.*

Risiko- og vesentlighetsvurderingene er nå mottatt fra revisor, se vedlegg.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. I tillegg til revisor sine vurderinger er sentrale aktører i kommunen invitert til å gi ytterligere innspill til risikoområder, for med det å ha et bredere grunnlag til utarbeidelse av planen.

De sentrale aktørene har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet og er invitert inn gruppevis.

Følgende tidsplan er lagt:

11:00-14:00 Møte med:

11:00-11:45 Politisk ledelse

11:45-12:15 Rådene

12:15-12:45 Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

12:45- 13:30 Administrasjonen

13:30- 14:00 Oppsummering kontrollutvalget

De inviterte er bedt om å forberede seg med et innlegg på 3 minutter (administrasjonen noe mer) med utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler i ikke:

- når politisk vedtatte målsettinger?
- oppfyller lovkrav?
- driver effektivt?

2. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere skal utvalget komme fram til hvor det ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Vurdering

Kontrollutvalget må vurdere de innkomne innspillenes risiko, og hvordan disse skal vektes i forhold til revisors risiko og vesentlighetsvurdering.

På bakgrunn av dette må kontrollutvalget peke på områder/temaer de finner aktuelle å ta inn i planen.

Det er lagt opp til at planen skal vedtas av kontrollutvalget i neste møte.

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Verdal kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Verdal kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Internkontroll
Kommunesamarbeid	Helse, miljø og sikkerhet
Økonomisk bærekraft	Budsjettering og tertialrapportering
Offentlige anskaffelser	Merverdiavgifts behandling
Barn med særlige behov	Selvkost
Barnehagemyndighet og tilsyn	Saksbehandling
Taushetsplikt og personvern	Ivaretagelse av flyktninger
Demensomsorg	Tildeling av tjenester
Utenforskap	Bruk av tvang
Legetjenesten	Næring, skog- og landbruk
Helseplattformen	Nord-Trøndelag krisesenter IKS
Barnevern	Midt-Norge 110-sentral IKS
Klima og miljø	IKA Trøndelag IKS
Vedlikeholdsetterlep	Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS
Ikke oppdatert eierskapsmelding	
Mange eierskap	
Proneo AS	
Veksttorget Holding AS	

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommuneloven § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommuneloven § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd
- Teknisk drift, kulturtjenesten, næring, landbruk og miljø og plan, byggesak og arealforvaltning
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Internkontroll
Kommunesamarbeid	Helse, miljø og sikkerhet

Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha, og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner. De siste par årene har Verdal kommune slitt med bemanning spesielt i legetjenesten. Ved inngangen til 2024 kommer det fram at det er turnover i barnevernstjenesten. Innenfor helse og omsorg, og spesielt hjemmetjenesten, har det vært utfordringer i forhold til arbeidsmiljø, arbeidsbelastning og ledelse. Høsten 2023 ble det satt i verk en gjennomgang av Verdal kommunes helse- og omsorgstjeneste med fokus på områdene: fastlegetjenesten, hjemmetjenesten, bo- og dagtilbudstjenesten, og rus- og psykiatritjenesten.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner, som er avhengig av IKT i sin virksomhet. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kan komme på avveie. Verdal kommune inngår i samarbeidet DIKO (Digitale Innherred kommunalt oppgavefelleskap). Dette er en ny organisering og medfører en risiko for at arbeidsfordeling mellom kommunen og DIKO ikke er tilstrekkelig avklart.

Kommunesamarbeid

Kommuneloven § 19 gir bestemmelser for kommunalt oppgavefelleskap, som fra 2024 kan være et alternativ til tidligere § 27-samarbeid, som utgikk med den forrige kommuneloven. Det er sannsynlig at organisatoriske løsninger som velges i denne overgangen ikke er hensiktsmessig og gir utilsiktede virkninger. Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering. Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt.

Verdal kommune har tidligere hatt flere § 27-samarbeid som har blitt omdannet det siste året. Prosessen med omdanning av § 27-samarbeidene har dratt ut i tid og det ligger det en risiko i at kommunen ikke har funnet de gode løsningene. Det er også usikkerhet knyttet til hvor godt er det jobbet med utfordringene Verdal kommune har sett underveis og om slike utfordringer har blitt hensyntatt i samarbeidsavtaler og lignende.

ROS og beredskap

Formålet med sivilbeskyttelsesloven er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. Kommunen står overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Loven stiller også krav til beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser. Formålet med helseberedskapsloven er å sørge for at helsevesenet har de rettighetene de trenger for å verne befolkningens liv og helse under kriser og krig. Loven gir kommunen plikt til å utarbeide beredskapsplaner for de områder den har ansvar for. Eksempelvis gjelder dette folkehelseloven.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25-1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Verdal kommune har en bevissthet omkring viktigheten av internkontroll, men har fortsatt en vei å gå før et helhetlig internkontrollsystem er på plass. Mangelfull internkontroll øker sannsynligheten for at det kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Verdal kommune har høgt sykefravær og det er en risiko. Velferd har et stabilt sykefravær, mens det varierer i andre deler av organisasjonen. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene kanskje ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Budsjettering og tertialrapportering
Offentlige anskaffelser	Merverdiavgifts behandling
	Selvkost

Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen har evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Verdal kommune er i en situasjon hvor det er behov for investeringer samtidig som gjeldsgraden er høy i utgangspunktet. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte i bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at renteøkninger kan få store økonomiske konsekvenser.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi regelverket ikke følges. Regelverket om offentlige anskaffelser er til revidering i 2023-2024. Forslag til endringer omfatter forenklinger under EØS-terskelverdi, hvor oppdragsgiver er foreslått en betydelig større frihet og fleksibilitet.

Verdal inngår i et samarbeid med Innherred Anskaffelser om innkjøp. Innherred Anskaffelser er et kommunalt oppgavefelleskap, som er en enhet i Inderøy kommune og ingen egen juridisk enhet. Revisor vurderer at det er usikkerhet omkring bruken av denne tjenesten og anskaffelser som gjøres i regi av kommunen. Dette øker risikoen for at regelverket om

offentlige anskaffelser ikke blir fulgt, noe som på sikt kan undergrave samarbeidet i Innherred Anskaffelser.

Budsjettering og tertialrapportering

Det kan være risiko forbundet med budsjettering og tertialrapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger om måltall og budsjettpremisser, og oppfølgingen av disse som kunne vært bedre omtalt. Det er en sannsynlighet for at måltall og budsjettpremisser er uklare med den konsekvensen at de er vanskelig å styre etter. Presentasjonen av tertialrapportene som styringsverktøy har et forbedringspotensial. Kommunen bruker Framsikt¹ og det kan være en risiko for at PDF-versjon av dokumenter ikke samsvarer med publisert versjon i Framsikt, og det kan oppstå usikkerhet omkring ulike versjoner. Framsikt kommer med en versjonslogg som skal vise dato i dokumentene, noe som vil gjøre det enklere å holde oversikt.

Merverdiavgiftsbehandling

Regelverket om merverdiavgiftskompensasjoner, ordinær merverdiavgift og fradragsrett er komplisert. Det er sannsynlig at feil kan oppstå, og konsekvensen er at da vil det komme krav om tilbakebetaling fra Skatteetaten, og det kan ilegges bot på 40 prosent av feilen. Potensielt kan dette utgjøre store beløp som har betydning for kommuneøkonomien.

Selvkost

Flere saksområder i kommunen har gebyrbelagte tjenester hvor gebyret skal være til selvkost. Regelverket er komplisert, og det er sannsynlig at det kan oppstå feilføringer mellom selvkostområder og andre områder i kommunen. Det er også en sannsynlighet for feil i beregningen av kapitalkostnader. Konsekvensene av feil i selvkostberegningene er at enten kommunen eller innbyggerne må betale for den andre, eller at dagens abonnenter betaler for framtidens abonnenter eller motsatt. På flere områder øker gebyrene som følge av økt selvkost fordi eksempelvis vedlikeholdet av vannledninger ikke er fulgt opp tidligere.

---

¹ Framsikt er en skybasert løsning for helhetlig virksomhetsstyring.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Saksbehandling
Barnehagemyndighet og tilsyn	
Taushetsplikt og personvern	

Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tilstrekkelig tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring. Dette forholdet henger sammen med utenforskap som omtales i neste kapittel.

Barnehagemyndighet og tilsyn

§ 11 i barnehageloven krever likebehandling mellom private og kommunale barnehager, og stiller krav om å organisere oppgavene kommunen har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier. Ny barnehagelov er underveis og det foreligger et forslag om at kommunene skal bestemme hvordan tilskuddene til private barnehager skal beregnes, innenfor tydelige rammer². Verdal kommune har flere private barnehager i tillegg til de kommunale. Det er sannsynlig at oppgavene som barnehageeier og barnehagemyndighet ikke er tilstrekkelig adskilt, med den konsekvens at kommunale og private barnehager ikke likebehandles. Dette kan ha konsekvenser for barnehagemyndighetens tilsyn med barnehageeier. Videre kan det ha betydning for den tjenesten som tilbys og samarbeidet mellom barnehagen og andre kommunale aktører.

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunen, noe som i utgangspunktet er veldig bra. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser, som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store

---

² www.barnehage.no/nye-regler-for-styring-og-finansiering-av-private-barnehager-na-er-forslaget-klart/250615

konsekvenser for den enkelte person, og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.

Saksbehandling

Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. Det er sannsynlig at barnets beste og barnas stemme, er basert på omgivelsene rundt og ikke barnet. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag, som fører til feil beslutning og feil tiltak. I en pågående forvaltningsrevisjon om kvalitet i skole, kommer det fram at det er behov for å forbedre hensynet barnets beste i vedtak om spesialundervisning.

5 VELFERD

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Demensomsorg	Ivaretagelse av flyktninger
Utenforskap	Tildeling av tjenester
Legetjenesten	Bruk av tvang
Helseplattformen	
Barnevern	

Demensomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. I Verdal er det unge utenfor skole som kanskje mister utdanningen og får problemer med å komme inn i arbeidsmarkedet. Verdal hadde trengt denne gruppen som framtidige arbeidstakere i kommunen.

Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette området kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Legetjenesten

Verdal kommune har over lengre tid hatt utfordringer med legedekning, og i 2023 har det vært turnover i tjenesten og turbulens, som har vært en omdømmeutfordring for kommunen. Konsekvensen kan være at innbyggere ikke får den legehjelpen de trenger fordi kommunen ikke har nok kapasitet innenfor legetjenesten.

Helseplattformen

Verdal kommune tok i bruk Helseplattformen i 2023. Helseplattformen AS er en felles elektronisk pasientjournal og pasientadministrativt system for hele helsetjenesten i Midt-Norge. Informasjonsflyt mellom helseforbundet og kommunene har vært utfordrende etter innføringen. Innføringen har vært mer krevende enn forventet, og en del kommuner har hatt problemer med blant annet informasjonsflyten. Det er kjent at det har vært svikt i tjenester, pasientbehandling og håndtering av personvern. Svikt i legemiddelhåndtering og meldingsutveksling kan ha store konsekvenser for pasientene.

Kommunen har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepersonellet og andre brukere, og at løsningen ikke gir uønskede konsekvenser tjenestemottakere og pasienter.

Barnevern

På nyåret i 2024 ble det kjent gjennom media at mange ansatte i barnevernstjenesten hadde sagt opp sin stilling. En konsekvens av færre ansatte er at kommunen ikke klarer å overholde frister og levere de lovpålagte barnevernstjenestene, noe som rammer barn som trenger hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barnevernstjenesten viser i orienteringen til kontrollutvalget 29.01.2024 at de klarte å holde seg innenfor frister i 2023, men at det er utfordringer med å innfri lovkravene og levere forsvarlige tjenester. Andre utfordringer er personalsituasjonen, arbeidshelse, rekruttere og beholde ansatte samt arbeidskravene i forhold til ressurser og kompetanse.

Ivaretagelse av flyktninger

De siste årene har kommunen tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring. Det er ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Utleiemarkedet tømmes for boliger og prisene i privatmarkedet øker. Det er et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktningene. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

Tildeling av tjenester

Det er sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelpen de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunen kan gi. Rett bemanning bør være

på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene, er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.

Bruk av tvang

Generelt har noen tilsynsrapporter avdekket mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Det er en risiko for at det kan være slik i Verdal også. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang. Eksempel på situasjoner der tvang brukes:

- Medisinering
- Stell/pleie
- Ernæring
- Diagnostikk/prosedyrer (eks. blodprøver)
- Forebygge skade, (eks. sengehest)
- Innleggelse og tilbakeholdelse (eks låste dører)
- Daglige aktiviteter (døgnyrtme)
- Uønsket adferd, uro og vandring

6 TEKNISK DRIFT, KULTURTJENESTEN, NÆRING, LANDBRUK OG MILJØ OG PLAN, BYGGESAK OG AREALFORVALTNING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Næring, skog- og landbruk
Vedlikeholdsetterslep	

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.

Vedlikeholdsetterslep

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

Verdal kommune bygger nye bygg og har samtidig mye gammel bygningsmasse. Investeringsbehovet sammen med høy gjeldsgrad gjør det relevant å stille spørsmål med om eksisterende

bygningssmasse representerer en mulighet for kommunen eller om forfallet har kommet for langt. Det er usikkerhet knyttet til status på gamle bygg og mulighetene for videre bruk eller sanering. Gamle bygg har ofte utfordringer i forhold til inneklime og energiforbruk.

Næring, skogbruk og landbruk

Verdal kommune er en relativ stor jord- og skogbrukskommune, og har i tillegg en omfattende industrivirksomhet. Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging finnes og i den sammenheng er også miljøhensyn relevant for Verdal kommune. Slike interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Ikke oppdatert eierskapsmelding	Nord-Trøndelag krisesenter IKS
Mange eierskap	Midt-Norge 110-sentral IKS
Proneo AS	IKA Trøndelag IKS
Veksttorget Holding AS	Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS

Ikke oppdatert eierskapsmelding

Kommuneloven § 26-1 sier at kommunen minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding, som skal vedtas av kommunestyret. Bestemmelsen stiller også krav til eierskapsmeldingens innhold. Revisor vurderer at det er moderat risiko forbundet med at Verdal kommune sin eierskapsmelding er fra 2018 og ikke er behandlet i siste valgperiode. Dette gjør at kommunestyret ikke har oversikt over hva de eier og ikke har et verktøy for å utføre en god og forutsigbar eierstyring.

Viktigheten av en eierskapsmelding er større når kommunen har mange eierskap. Verdal kommune har mange eierinteresser i ulike selskaper samt at kommunale tjenester ivaretas i noen av disse selskapene. Dette gjør at kommunen bør være tettere på disse selskapene for å følge opp eierskapet i forhold til kommunens forventninger og at kommunen er aktiv i eierstyringen. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes.

Samlet vurderes mange eierskap og en ikke oppdatert eierskapsmelding å representere en høy risiko og dermed et relevant område for en generell eierskapskontroll.

- **Nord-Trøndelag krisesenter IKS - eierskapskontroll**

Nord-Trøndelag krisesenter IKS ivaretar kommunale oppgaver etter krisesenterloven for flere kommuner. Det er risiko knyttet til organisering og styring med de kommunale tjenestene som ytes. Flere kommuner velger å delta i interkommunale samarbeid for å nyttiggjøre seg stordriftsfordeler, dette utfordrer igjen kommunene på god eierstyring.

- **Midt-Norge 110-sentral - eierskapskontroll**

Midt-Norge 110-sentral er betydelig utvidet i 2023. Selskapet leverer en viktig tjeneste til eierkommunene og det kan være relevant å følge opp eierskapet i selskapet gjennom en eierskapskontroll i selskapet når den nye organiseringen har fungert en periode.

- **IKA Trøndelag IKS**

Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS ble etablert i år 2000 da institusjonen ble et interkommunalt selskap, opprettet med hjemmel i lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999. Selskapet skal følge opp arkivlovens intensjoner og bestemmelser fungere som et arkivdepot for eierne med papirbaserte og elektroniske arkiv. Selskapet har behov for nytt administrasjonsbygg. En gjennomgang av om oppgavene utføres i samsvar med krav kan være sentralt her, også eierstyring av selskapet. Eierstyring og forvaltningsrevisjon kan være aktuelt i et samarbeid med eierkommunene.

- **Proneo AS**

Proneo AS er et innovasjonsselskap som skal bidra til økt nyskaping, og et innovativt og bærekraftig næringsliv. Verdal kommune har en eierandel på 12,99 prosent. Offentlig eierskap i selskaper som arbeider med næringsutvikling har en grenseflate mot kommunens næringsarbeid, som kan være forbundet med risiko i forhold til offentlige anskaffelser, myndighetsutøvelse samt forhold omkring eierstyring. Revisor vurderer at det er en høy risiko forbundet med selskapet.

Konsern

Konsernorganisering innebærer at det oppstår et holdingselskap mellom kommunen som eier og de selskapene hvor virksomheten skjer. Dette har betydning for kommunens muligheter til å utøve eierstyring. Et konsern består av flere aksjeselskaper som i utgangspunktet er selvstendige enheter, men som er budet sammen gjennom eierskap. Revisor erfarer at det i flere sammenhenger er lite fokus på forhold omkring eierskapet når det dannes konsern og dette medfører en risiko for eksempelvis inhabilitet, dårlig informasjonsflyt og lite bevissthet omkring styringsmuligheter. Risikovurderingen aktualiserer først og fremst en eierskaps- kontroll.

- **Veksttorget holding AS**

Veksttorget Holding AS har som hovedoppgave å hjelpe mennesker i arbeid. Selskapet er heleid av Verdal kommune og er fra 2019 organisert som et konsern hvor virksomheten skjer i de tre datterselskapene:

- Veksttorget Arbeid og Kompetanse AS
- Veksttorget Service og Tjenester AS
- Veksttorget Marked AS

- **NTE AS – Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS**

NTE AS er et morselskap som utøver eierrollen overfor datterselskapene, både gjennom verv i selskapenes styrer og gjennom leveranser av konserntjenester innen økonomi, finans, innkjøp, HR, IKT, eiendomsforvaltning og kommunikasjon. NTE AS er fra 2018 eid av 19 kommuner. NTE AS eier alene følgende selskaper:

- NTE Energi AS
- NTE Marked AS
- NTE Elektro AS
- NTE Telekom AS
- NTE Montenegro AS
- Nord-Trøndelag Eiendom AS

Tre av datterselskapene har også egne datterselskap. I tillegg eier NTE AS 40 prosent av nettselskapet Tensio AS og har eierinteresser i andre selskaper.

Liv Tronstad

Fra: Liv Tronstad
Sendt: 14. februar 2024 15:25
Til: trine.reitan@verdal.kommune.no; bodil.ressem@verdal.kommune.no; oddaks@verdal.kommune.no; jan.ingvaldsen@ir.nt.no; vilgunn.elektra.owre.haga@verdal.kommune.no; hildal@verdal.kommune.no; anne.kolstad@verdal.kommune.no; odd.helge.roksvag@verdal.kommune.no; mildred.marita.ramberg.rothe@verdal.kommune.no; pal.sverre.fikse@verdal.kommune.no; charlotte.fetten.aakerhus@verdal.kommune.no; Knut.snorre.sandnes@verdal.kommune.no
Emne: Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024
Vedlegg: ROV rapport Verdal.pdf

Til
Ordfører, varaordfører, komiteledere og gruppeledere

Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024

Kontrollutvalget arbeider med en ny plan for forvaltningsrevisjon og ny plan for eierskapskontroll og vil i den forbindelse invitere deg til møte 26.02.2024.

Formålet med møtet er å få innspill om risikoområder i kommunen og kommunens selskaper. Med risikoområder mener vi kommunens tjenesteområder og selskaper der det er risiko for manglende etterlevelse av lover, regler og kommunestyrets vedtak og risiko for lav effektivitet, eller dårlig kvalitet.

Kontrollutvalget vil bruke innspillene som en del av grunnlaget for å lage plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Planene er et av de viktigste redskapene i kontrollarbeidet denne valgperioden.

Planen(e) skal behandles i kontrollutvalget den 29.04.2024 før de sendes til kommunestyret for endelig vedtak.

Vi ber om at du forbereder et innlegg på inntil 3 minutter med utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler i ikke:
  - når politisk vedtatte målsettinger?
  - oppfyller lovkrav?
  - driver effektivt?
2. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

Vedlagt finner du risiko- og vesentlighetsvurdering, som er utarbeidet av revisjonen. Kontrollutvalget ønsker å supplere disse med den kunnskapen administrativ ledelse, politisk ledelse, hovedtillitsvalgte, hovedverneombudet samt ledere for rådene innehar.

Møtedagen 26.02.2024 er lagt opp som følger:

09:00-11:00 Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling.

11:00-14:00 Møte med:

11:00-11:45 **Politisk ledelse**

11:45-12:15 Rådene

12:15-12:45 Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

12:45- 13:30 Administrasjonen

13:30 14:00 Oppsummering kontrollutvalget

14:00-XX Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling

Møtet er åpent og begynner klokka 09:00 på kommunestyresalen, og om ønskelig kan du også overvære hele eller deler av møtet.

Jeg ber på vegne av kontrollutvalget om tilbakemelding på invitasjonen innen 20.02.2024.

Med vennlig hilsen

Konsek
TRONDLAG IKS

Liv Tronstad
Seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS
900 38 551
liv.tronstad@konsek.no
www.konsek.no

Liv Tronstad

Fra: Liv Tronstad
Sendt: 14. februar 2024 15:26
Til: grethe.dyrstad@verdal.kommune.no; berit.musum@verdal.kommune.no; keth.nervik@verdal.kommune.no; alis.solberg@verdal.kommune.no; aase.storholmen@verdal.kommune.no; liv.watson@verdal.kommune.no; trine.waago@verdal.kommune.no; svenn.lersveen@verdal.kommune.no
Emne: Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024
Vedlegg: ROV rapport Verdal.pdf

Til
Leder av Ungdomsrådet
Leder av Eldrerådet
Leder av Rådet for likestilling av funksjonshemmede
Leder av Integreringsrådet

Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024

Kontrollutvalget arbeider med en ny plan for forvaltningsrevisjon og ny plan for eierskapskontroll og vil i den forbindelse invitere deg til møte 26.02.2024.

Formålet med møtet er å få innspill om risikoområder i kommunen og kommunens selskaper. Med risikoområder mener vi kommunens tjenesteområder og selskaper der det er risiko for manglende etterlevelse av lover, regler og kommunestyrets vedtak og risiko for lav effektivitet, eller dårlig kvalitet.

Kontrollutvalget vil bruke innspillene som en del av grunnlaget for å lage plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Planene er et av de viktigste redskapene i kontrollarbeidet denne valgperioden.

Planen(e) skal behandles i kontrollutvalget den 29.04.2024 før de sendes til kommunestyret for endelig vedtak.

Vi ber om at du forbereder et innlegg på inntil 3 minutter med utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler i ikke:
  - når politisk vedtatte målsettinger?
  - oppfyller lovkrav?
  - driver effektivt?
2. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

Vedlagt finner du risiko- og vesentlighetsvurdering, som er utarbeidet av revisjonen. Kontrollutvalget ønsker å supplere disse med den kunnskapen administrativ ledelse, politisk ledelse, hovedtillitsvalgte, hovedverneombudet samt ledere for rådene innehar.

Møtedagen 26.02.2024 er lagt opp som følger:

09:00-11:00 Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling.

11:00-14:00 Møte med:

11:00-11:45 Politisk ledelse

11:45-12:15 Rådene

12:15-12:45 Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

12:45- 13:30 Administrasjonen

13:30 14:00 Oppsummering kontrollutvalget

14:00-XX Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling

Møtet er åpent og begynner klokka 09:00 på kommunestyresalen, og om ønskelig kan du også overvære hele eller deler av møtet.

Jeg ber på vegne av kontrollutvalget om tilbakemelding på invitasjonen innen 20.02.2024.

Med vennlig hilsen

Konsek
TRØNDELAG IKS

Liv Tronstad
Seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS
900 38 551
liv.tronstad@konsek.no
www.konsek.no

Liv Tronstad

Fra: Liv Tronstad
Sendt: 14. februar 2024 15:26
Til: ingmyh@online.no; randi.sjovold.heggdal@verdal.kommune.no;
einar.larsen@verdal.kommune.no; Johannesrinnan@gmail.com
Emne: Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024
Vedlegg: ROV rapport Verdal.pdf

Til
Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024

Kontrollutvalget arbeider med en ny plan for forvaltningsrevisjon og ny plan for eierskapskontroll og vil i den forbindelse invitere deg til møte 26.02.2024.

Formålet med møtet er å få innspill om risikoområder i kommunen og kommunens selskaper. Med risikoområder mener vi kommunens tjenesteområder og selskaper der det er risiko for manglende etterlevelse av lover, regler og kommunestyrets vedtak og risiko for lav effektivitet, eller dårlig kvalitet.

Kontrollutvalget vil bruke innspillene som en del av grunnlaget for å lage plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Planene er et av de viktigste redskapene i kontrollarbeidet denne valgperioden.

Planen(e) skal behandles i kontrollutvalget den 29.04.2024 før de sendes til kommunestyret for endelig vedtak.

Vi ber om at du forbereder et innlegg på inntil 3 minutter med utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler i ikke:
  - når politisk vedtatte målsettinger?
  - oppfyller lovkrav?
  - driver effektivt?
2. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

Vedlagt finner du risiko- og vesentlighetsvurdering, som er utarbeidet av revisjonen. Kontrollutvalget ønsker å supplere disse med den kunnskapen administrativ ledelse, politisk ledelse, hovedtillitsvalgte, hovedverneombudet samt ledere for rådene innehar.

Møtedagen 26.02.2024 er lagt opp som følger:

09:00-11:00 Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling.

11:00-14:00 Møte med:

11:00-11:45 Politisk ledelse

11:45-12:15 Rådene

12:15-12:45 Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

12:45- 13:30 Administrasjonen

13:30 14:00 Oppsummering kontrollutvalget

14:00-XX Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling

Møtet er åpent og begynner klokka 09:00 på kommunestyresalen, og om ønskelig kan du også overvære hele eller deler av møtet.

Jeg ber på vegne av kontrollutvalget om tilbakemelding på invitasjonen innen 20.02.2024.

Liv Tronstad

Fra: Liv Tronstad
Sendt: 14. februar 2024 15:26
Til: Jensen, Geir Olav
Emne: Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024
Vedlegg: ROV rapport Verdal.pdf

Til
Kommunedirektør med kommunalsjefer

Invitasjon til møte i kontrollutvalget 26.02.2024

Kontrollutvalget arbeider med en ny plan for forvaltningsrevisjon og ny plan for eierskapskontroll og vil i den forbindelse invitere deg til møte 26.02.2024.

Formålet med møtet er å få innspill om risikoområder i kommunen og kommunens selskaper. Med risikoområder mener vi kommunens tjenesteområder og selskaper der det er risiko for manglende etterlevelse av lover, regler og kommunestyrets vedtak og risiko for lav effektivitet, eller dårlig kvalitet.

Kontrollutvalget vil bruke innspillene som en del av grunnlaget for å lage plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Planene er et av de viktigste redskapene i kontrollarbeidet denne valgperioden.

Planen(e) skal behandles i kontrollutvalget den 29.04.2024 før de sendes til kommunestyret for endelig vedtak.

Vi ber om at hver forbereder et innlegg på inntil 3-5 minutter med utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler i ikke:
  - når politisk vedtatte målsettinger?
  - oppfyller lovkrav?
  - driver effektivt?
2. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

Vedlagt finnes risiko- og vesentlighetsvurdering, som er utarbeidet av revisjonen. Kontrollutvalget ønsker å supplere disse med den kunnskapen administrativ ledelse, politisk ledelse, hovedtillitsvalgte, hovedverneombudet samt ledere for rådene innehar.

Møtedagen 26.02.2024 er lagt opp som følger:

09:00-11:00 Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling.

11:00-14:00 Møte med:

11:00-11:45 Politisk ledelse

11:45-12:15 Rådene

12:15-12:45 Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

12:45- 13:30 Administrasjonen

13:30 14:00 Oppsummering kontrollutvalget

14:00-XX Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling

Møtet er åpent og begynner klokka 09:00 på kommunestyresalen.

Jeg ber på vegne av kontrollutvalget om tilbakemelding på invitasjonen innen 20.02.2024.

Med vennlig hilsen

Konsek
TRØNDELAG IKS

Liv Tronstad
Seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS
900 38 551
liv.tronstad@konsek.no
www.konsek.no

Plan for eierskapskontroll – Risiko- og vesentlighetsvurdering

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

15/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-037, TI-&30

Arkivsaknr 23/428 - 3

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram et utkast til plan for eierskapskontroll til neste møte, basert på revisors risiko- og vesentlighetsvurdering og de innspill som er kommet frem i møtet.
2. Kontrollutvalget vil prioritere følgende selskap:
  - .....
  - .....

Vedlegg

Note 6 Årsregnskap 2022

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes eierinteresser i kommunens selskaper.

Vi viser til kontrollutvalgets sak 44/23, der kontrollutvalget gjorde slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.*
2. *Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for eierskapskontroll til andre møte i 2024. Dokumentet utarbeides og ses i sammenheng med ressursbruk til helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon og oversendes sekretariatet innen utgangen av januar 2024*

Risiko- og vesentlighetsvurderingene er nå mottatt fra revisor, og er et samledokument som dekker risikoområder for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Se foregående sak om plan for forvaltningsrevisjon.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. I tillegg til revisor sine vurderinger er sentrale aktører i kommunen invitert til å gi ytterligere innspill til risikoområder jf. foregående sak, for med det å ha et bredere grunnlag til utarbeidelse av planen.

Note 6 fra årsregnskapet 2022 er lagt ved og viser kommunens eierinteresser i selskaper.

Etter at kontrollutvalget har fått innspillene skal utvalget komme fram til hvor det ønskes å gjennomføre eierskapskontroll.

Vurdering

Kontrollutvalget må vurdere de innkomne innspillenes risiko, og hvordan disse skal vektes i forhold til revisors risiko og vesentlighetsvurdering.

På bakgrunn av dette må kontrollutvalget prioritere hvilke selskap de ønsker prioritert i planen.

Det er lagt opp til at planen skal vedtas av kontrollutvalget i neste møte.

VERDAL KOMMUNE 2022**Note 6 Aksjer og andeler i varig eie**

Selskapets navn	Hen-visning balansen	Eierandel i selskapet	Eventuell markeds- verdi	Balanseført verdi 31.12.2022	Balanseført verdi 01.01.2022
Egenkapitalinnskudd KLP	22141100			39 628 265	37 238 754
Lierne nasjonalparksenter IKS	22168003	5,00 %		25 000	25 000
Kontrollutvalgsekretariat Midt-Norge IKS	22168004	4,00 %		100 000	100 000
Revisjon Midt-Norge SA	22168005	4,29 %		120 000	120 000
Verdal Boligselskap AS	22170003	100,00 %		6 100 000	6 100 000
Boligbyggelaget Midt	22170005			1 900	1 900
Tindved Kulturhage AS	22170009	45,31 %		7 500 000	7 500 000
Veksttorget Holdning AS	22170012	100,00 %		100 000	100 000
Biblioteksentralen SA	22170014			3 000	3 000
Stiklestad nasjonale kultursenter AS	22170015	35,00 %		7 000 000	8 000 000
Naboer AB	22170017	5,90 %		18 440	18 440
Trøndelag Reiseliv AS	22170018	0,06 %		1 200	1 200
Oppl.kontor for byggfag i Inntrøndelag	22170019			1 000	1 000
Innherred Interkommunale legevakt IKS	22170022	31,90 %		1	1
Innherred Renovasjon IKS	22170023	16,40 %		1	1
Regionalt Pilegrimssenter Stiklestad	22170024	30,77 %		50 000	50 000
Proneo	22170025	12,99 %		200 000	200 000
Oi! Trøndersk mat og drikke AS	22170026	0,20 %		7 303	7 303
Veksttorget Service og Tjenester AS	22170027			30 000	30 000
NTE Holdning AS	22170028	8,80 %		66 000 000	66 000 000
Helseplattformen AS	22170029			84 084	-
Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS	ikke bal.ført	2,94 %			
Trondheim Havn IKS	ikke bal.ført	8,00 %			
Nord Trøndelag krisesenter IKS	ikke bal.ført	10,00 %			
Brannvesenet Midt IKS	ikke bal.ført	18,16 %			
Sum			kr -	kr 126 970 194	kr 125 496 599

I 2022 ble Verdal kommunes eierandel i SNK (endret navn til Museene Arven) redusert fra 50 prosent til 35 prosent, da fire nye kommuner kom inn på eiersiden. Samtidig ble aksjekapitalen i selskapet økt fra 16 til 20 millioner kr. Verdal kommunens balanseførte verdi er redusert med 1 mill. kr.

Bestilling – Forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll eller undersøkelse - Utsatt sak

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

16/24

Saksbehandler Liv Tronstad**Arkivkode** FE-217, TI-&58**Arkivsaknr** 24/89 - 2

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget bestiller en.....innenfor område/tema .....
2. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide et forslag til prosjektplan med bl.a. problemstilling, avgrensning, metode, ressursbruk og leveringstidspunkt til neste møte.

Saksopplysninger**Tilleggsopplysninger**

Viser til kontrollutvalgets sak 05/24 der kontrollutvalget gjorde slikt vedtak

Saken utsettes til neste møte

Det foreligger ingen nye opplysninger i saken.

Saksopplysninger

Det følger av kommuneloven § 23-2 bokstav c at kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Viser til kontrollutvalgets sak 49/23 Forvaltningsrevisjon - Hjemmetjenesten arbeidsvilkår, der kontrollutvalget vedtok å utsette prosjektet. Det er nå kommet melding fra revisor om at de har ledige ressurser, og kan sette i gang med et nytt forvaltningsrevisjonsprosjekt, eierskapskontroll eller undersøkelse.

Forvaltningsrevisjon:

Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 er under arbeid, men vil tidligst foreligge til behandlet for kommunestyret i juni i år. Inntil ny plan er vedtatt er det Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024 som gjelder. Følgende prosjekter er prioritert i planen:

1. Omstilling, effektivisering, HMS, IA, etikk	Lvert 2022
2. Arkiv	Lvert 2023
3. Hjemmetjenesten	Lvert 2023
4. Kvalitet I skolen	Bestilt og under arbeid

I uprioritert rekkefølge, alfabetisk:

- Barnevern
  - Eiendomsforvaltning
  - Finans
  - Legevakt
  - Økonomi
- Lvert 2022

Kontrollutvalget er gitt fullmakt til å gjøre endringer i planen

Prosjekt 1, 2, 3, 4 samt legevakt er gjennomført, så det er kun prosjekter i uprioritert liste som gjenstår.

Viser til revisors helhetlige risiko og vesentlighetsvurderinger (sak 9/20) og til plan for forvaltningsrevisjon der det er listet opp eksempler på problemstillinger for de aktuelle prosjektene:

Barnevern:

Barnevernet står foran en strukturreform, og barnevern vil derfor ikke bli prioritert før denne reformen er på plass, dvs. sent i planperioden.

- Har barneverntjenesten i kommunen tilstrekkelig kapasitet og kompetanse?
- Bidrar budsjettprosessen i kommunen til at barneverntjenesten har realistiske økonomiske rammer?
- Etterlever barneverntjenesten sentrale rettsregler som gjelder for saksbehandling av meldinger, undersøkelser og hjelpetiltak?
- Etterlever barneverntjenesten sentrale rettsregler som gjelder for oppfølging av og tilsyn med fosterhjem?

Eiendomsforvaltning:

- Hvordan er de økonomiske rammebetingelsene for drift og vedlikehold av kommunens bygninger i kommune?
- Hvilke mål og strategier ligger til grunn for forvaltningen av kommunens eiendommer og blir strategiene fulgt?
- Hvordan prioriteres hvilke bygg som skal vedlikeholdes?
- Har kommunen et system for å ivareta et langsiktig, planmessig og verdibevarende vedlikehold?
- I hvilken grad benyttes IT-systemer i eiendomsforvaltningen (planmessige verdibevarende vedlikehold)?
- I hvilken grad vurderes bygningsmasse for avhendelse?
- I hvilken grad oppfylles nasjonale og lokale miljø- og klimamål når det gjelder oppvarming, belysning og annet?

Finans:

- I hvilken grad følges bestemmelsene i finansreglementet?
- I hvilken grad har kommunen et hensiktsmessig finansreglement?
- I hvilken grad er kommunen likvid, betalingsdyktig og eksponert for risiko, sett over tid?
- Er kommunens planlegging, rapportering og oppfølging tilfredsstillende ut fra behovet for økonomisk styringsinformasjon på finansområdet?

Økonomi:

- Sikrer kommunen sine budsjett rutiner at budsjettet blir utarbeidd i samsvar med regelverk og interne rutiner?
- I hvilken grad er det samsvar mellom politisk forventninger og vedtatte økonomiske rammer (årsbudsjett)?
- I hvilken grad er budsjett for de enkelte virksomhetene realistiske?
- I hvilken grad sikrer rapporterings- og budsjettoppfølgingsrutiner god styring og kontroll?
- I hvilken grad utnyttes informasjonen som ligger i de ulike IT-systemene kommunen har?
- Har rådmannen etablert et internkontrollmiljø i kommunen?
- Har kommunen etablert betryggende internkontroll på økonomiområdet i virksomhetene og i hvilken grad påser rådmannen at internkontrollrutinene følges/etterleveres i virksomhetene?
  - Barnevern

Dette er eksempler på problemstillinger. Det vil ikke være mulig å gå inn på alle disse i et prosjekt, og det kan være andre problemstillinger som kontrollutvalget finner mer treffende enn de som er listet opp i planen.

Eierskapskontroll

Når det gjelder eierskapskontroll er også ny planprosess i gang, men ny plan vil ikke være klar før tidligst juni 2024. Inntil vider må en derfor se til gjeldende plan for 2020-2024. I denne er det kun eierskapskontroll Nord-Trøndelag krisesenter IKS som gjenstår.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for god eierstyring.

Undersøkelse

Kontrollutvalget har også mulighet til å gjennomføre undersøkelser av et område etter en nærmere beskrivelse og bestilling.

Vurdering

Normalt beregnes det +/- 350 timer til et forvaltningsrevisjonsprosjekt, og +/- 150 timer til en eierskapskontroll. Det er ingen referanser på timerressurs for undersøkelser, men avhengig av område og omfang.

På bakgrunn av at revisor har meldt om ledige ressurser anbefales det at kontrollutvalget benytter seg av dette.

Ser en forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i sammenheng med gjenstående prosjekter i planene, antar en at kontrollutvalget vil oppnå mere gjennom en forvaltningsrevisjon enn en eierskapskontroll av Nord-Trøndelag krisesenter IKS. Samtidig kan en undersøkelse av et aktuelt område også være aktuelt. Det vil i så fall være opp til kontrollutvalget selv å vurdere.

Dersom det gjøres en bestilling av en forvaltningsrevisjon etter gjeldende plan, kan det velges mellom 4 aktuelle prosjekter som er listet opp i uprioritert rekkefølge:

- Eiendomsforvaltning
- Finans
- Økonomi

Forslagene til problemstillinger som er vist i saken er ikke bindende for kontrollutvalget. Kontrollutvalget oppfordres på bakgrunn av forslagene om å diskutere aktuelle forvaltningsrevisjoner og problemstillinger med ønsket vinkling, og komme med innspill for å snevre inn prosjektet i forkant av at revisor utarbeider en prosjektplan.

Saken legges frem med forslag om å be revisor på bakgrunn av kontrollutvalgets innspill utarbeide forslag til prosjektplan for enten forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll eller undersøkelse av et angitt område/tema til nestemøte. Denne skal bl.a. inneholde problemstilling, avgrensning, metode, ressursbruk og leveringstidspunkt.

Innspill til kontrollutvalgsarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

17/24

Saksbehandler Liv Tronstad**Arkivkode** FE-033**Arkivsaknr** 23/338 - 13**Forslag til vedtak**

Saken legges frem uten forslag til vedtak

Vedlegg

JH Innspill - avvik følges opp

JH Innspill - avvik

JH Innspill - Vernetjenesten

JH Innspill Kommunepsykologens funksjon

JH Innspill RUS

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er å gi kontrollutvalgets medlemmer en mulighet til å drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet til et senere møte. Da kan forslag om dette fremmes gjennom denne saken. Her fattes det ikke konkrete realitetsvedtak (som i øvrige saker). Dersom det skal fattes realitetsvedtak må saken i så fall settes opp på saklisten som en egen sak.

Eksempel på tema som kan tas opp i denne saken er:

- Deltagelse på kurs/konferanse
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.

Kontrollutvalget har denne gangen fått en rekke innspill til tema fra John Hermann. Disse kan kontrollutvalget vurdere å følge opp nærmere i et senere møte, se vedlegg.

Trafikklysmodellen som er vedlagt, kan være en egnet modell for å vurdere om saker hører til innenfor kontrollutvalgets ansvarsområde, og om kontrollutvalget i så fall vil prioritere å følge opp saken i et senere møte.

Liv Tronstad

Fra: John Hermann <john@omega365.com>
Sendt: 16. februar 2024 11:34
Til: Liv Tronstad; jon.arve.hollekim@verdal.kommune.no
Emne: Hvordan følges avvik opp i Verdal kommune?

Innspill til orienteringssak i Verdal Kontroll Utvalg:

1. Hvordan følges avvik opp i Verdal kommune?
2. Hvordan overholdes tidsfrister for oppfølging?
3. Har kommunen beskrevet rutiner / veileder til hvordan avvissystemet skal brukes?
4. Kan KU få innsikt i hvordan avvikene er beskrevet av de som har opprettet dem og hvordan ledelsen har kommentert, kategorisert og beskrevet tiltak?
5. Hvordan dokumenterer kommunen systematisk opplæring til bruk av Compilo & Helseplattformen ?
  - Hvor mange har fått opplæring og hvor mange venter på opplæring?
6. Hvordan er oppfølging av tiltak etter avviksmeldinger integrert som en del av Internkontrollen i Verdal kommune?

Vennlig hilsen John hermann

Liv Tronstad

Fra: John Hermann <john@omega365.com>
Sendt: 16. februar 2024 11:11
Til: Liv Tronstad; jon.arve.hollekim@verdal.kommune.no
Emne: Avviksrapportering i Verdal Kommune - Compilo & HP

Hei

Jeg har sett i AMU møteprotokoller for Verdal kommune.

I februarmøtet var det en sak om "skader og ulykker", men det er lenge siden det er presentert noen avvikstrender i AMU.

Kan KU, til neste møte, be om en avviksrapport fra Compilo og Helse Plattformen?

- Jeg har forstått det slik at de ansatte må melde avvik inn i to avvikssystemer.
- Derfor for må det bli en rapport fra hvert av disse systemene.

Rapporten kan utformes som en "statistisk oversikt" (med "tendensiøse" kategorier).

Får vi rapporten på et regneark, kan vi gjerne filtrere på kategorier og tendenser selv.

- kommunen trenger ikke nødvendigvis å stille i møtet.

Områder / kategorier som er aktuelle er:

- Helseplattformen
- Hjemme Tjenesten
- Flyktningetjenesten
- Rus
- Helsesykepleier i skolene
- Sykehjemslegene
- Vold og Trusler
- Underbemanning
- Ledelse
- Arbeidsmiljø
- annet

Savner at Kontroll utvalget bruker mer tid på de tendensene som avviksrapportering kan avsløre. Som igjen kan være grunnlag for hva KU skal prioritere å arbeide med.

Vennlig hilsen
John Hermann

Liv Tronstad

Fra: John Hermann <john@omega365.com>
Sendt: 16. februar 2024 11:42
Til: Liv Tronstad; jon.arve.hollekim@verdal.kommune.no
Emne: Vernetjenesten i verdal kommune

Innspill til sak i Verdal KU:

Hvordan er vernetjenesten organisert i Verdal kommune?

- HVO
- VO
- Vara-representanter
- Samarbeid med tillitsvalgte
- Avdelinger/Enheter
- Definerte oppgaver
- Faste møter
- Oppfølging av saker
- Vernetjenestens forhold til partssamarbeid

Vennlig hilsen
John Hermann

Liv Tronstad

Fra: John Hermann <john@omega365.com>
Sendt: 16. februar 2024 11:52
Til: Liv Tronstad; jon.arve.hollekim@verdal.kommune.no
Emne: Kommunepsykologens funksjon Verdal kommune

Innspill til orienterings sak i Verdal Kontroll utvalg:

Hvordan er psykologi tjenesten organisert?

Hvilke typiske oppgaver er det kommunepsykologene skal ivareta?

- Overordnet nivå
- organisasjonspsykologi
- Rådgivning
- Veiledning 7 støtte til ansatte
- Behandling
- Hvor langt ned i psykologien går kommunepsylogoen
- Beredskap / krisesituasjoner
- Tjenester for folk og ansatte

Vennlig hilsen
John Hermann

Fra: John Hermann <john@omega365.com>
Sendt: 16. februar 2024 12:04
Til: Liv Tronstad; jon.arve.hollekim@verdal.kommune.no
Emne: NY FRYKT KULTUR AVDEKKET? "Ansattes masseflukt fra rus-tjenesten"

Liv og Jon Arve

1. Hvorfor klarer ikke kommunen å **ta vare på sine ansatte** ?
2. Hva er det med organisasjonskulturen, når påstander om **fryktkulturer**, dukker opp igjen?
3. Er dette bare "frustrert oppspinn" eller har det **rot i virkeligheten**?

Hva er KU` s rolle i dette?

Ref. innlegg;

Debatt → **Publisert:**

søndag 11. februar 2024 kl. 18:00

Innlegg fra syv personer i stoff-forening: – Vi er sterkt bekymret

Karin Rekve, Heidi Normann Austad, Hanna Green, Mari-Ann Green, Sissel Kjesbu, Grete Toremo, Monica Kopperstad

Styret FMS

Oppdatert: 4 dager siden

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

Vi i FMS Innherred har i over 25 år vært en vokter for det ruspolitiske i Verdal kommune. Gjennom disse årene har vi ofte stått på barrikadene og ropt høyt. De siste årene har vi vært mindre aktive, noe som i stor grad skyldes at vi har hatt en bedre ruspolitikk i kommunen, og vi føler at det har vært høy kompetanse og de fleste har vært forholdsvis godt ivaretatt.

De siste 2 årene har vi sett en stor endring som vi nå ikke lengre kan sitte stilltiende og se på. Kanskje har vi sett på for lenge uten å si noe, men vi håpet vel på en endring.

Vi blir stadig kontaktet av **pårørende, ansatte og brukere** av kommunale tjenester innen rus og psykiatri. Den **store bekymringen** er **oppsigelser fra folk som har vært trofaste og gjort en enorm god jobb i 10-20 år**. Det ansettes nye folk som sikkert er flinke, men de har ikke den lange erfaringen slik som de som nå er borte hadde.

Oss bekjent er det kun 2-3 personer tilbake fra de som jobbet der for 3 år siden. Vi snakker om en **masseflukt fra tjenesten**. Ansatte beskriver en sorg over å slutte, men at de ikke lengre klarte å stå i jobben. De forteller at de er **redde for å si noe til ledelsen i frykt** for å bli omplassert.

En gang i tiden nominerte vi Verdal kommune til å bli landets beste kommune innen rusfeltet og endte den gang på 2. plass. Som pårørendeforening var vi veldig stolte av å være en del av dette.

Vi ønsket å renominere 2 år senere, men ledelse i kommunen ønsket ikke å bli nominert – det forplikter å bli kåret «som gode». Alle vet at en blanding av ny kompetanse og lang erfaring er det beste og mest effektive for å kunne gi god veiledning og hjelp til brukerne. I dag mangler Verdal kommune erfaringskompetanse på et felt som kan være både kronglete, vanskelig og har store personlige konsekvenser. Dette gjør oss bekymret.

en gang samarbeidet vi med kommunen om tilbud og vi deltok i ulike grupper sammen. Nå er det bare stille. Det ble for 2-3 år siden etablert et prosjekt med fokus på pårørendetilbud i kommunen. En undersøkelse viste stor belastning på pårørende og det ble lagt frem forslag på hvordan kommunen best mulig kunne møte denne utfordringen. Men gruppen ble lagt ned og dessverre er vi redd at det endte som et dokument i en skuffe. FMS Innherred var heldige og deltok i gruppen og vi kan bekrefte at det var gode planer.

Nå er det sendt ut en ny spørreunde til pårørende i kommunen.

Da stiller vi oss spørsmålet; hva med undersøkelsen som ble foretatt for 2 år siden? Teller ikke den lengre?

Eller er det bare en ny strategi? En kartlegging løser ingen utfordringer i seg selv, dessverre.

Vi som pårørende er avhengig av at våre brukere har det bra og trygt for at vi skal ha det bra og at de får tilbud om lange og sammensatte tjenester. Dessverre får vi tilbakemeldinger om at flere sier de ikke har vedtak.

Vi i FMS Innherred er sterkt bekymret for «masseflukten» av ansatte i rustjenesten og ønsker nå at kommunen tar tak i også dette feltet innen helse.

Rusproblematikken og belastningen for oss pårørende og brukere har ikke «gått over», men er fortsatt voksende i en kommune, som en gang i tiden var nest best i landet. Men som i løpet av noen få år har klart å bygge ned tilbudene i stedet for å bygge opp. Og selv om kommunen nå evaluerer tjenestene vil det fortsatt ta mange år å bygge opp den ruskompetansen som kommunen en gang hadde. Og det vil ta mange år å bygge opp den tryggheten vi følte da vi var «nest best i landet».

Bekymret hilsen fra styret i FMS Innherred

Karin Rekve, Heidi Normann Austad, Hanna Green, Mari-Ann Green, Sissel Kjesbu, Grete Toremo, Monica Kopperstad

Oppdatert: 4 dager siden

Godkjenning av møteprotokoll 26.02.2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Verdal kommune

Møtedato

26.02.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/199 - 2

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 26.02.2024 godkjennes.